

ONDERZOEKSRAPPORT

Beheer van sporthallen en sportparken (fase 1)

mei 2013

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

R a

Onderzoeksrapport

Beheer van sporthallen en sportparken (fase 1)

mei 2013

colofon

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

directeur: dr. Jan de Ridder

onderzoeker: drs. John van Leuken (projectleider)

drs. ing. Wendy Hauwert

drs. Johan de Groot

Dit is het onderzoeksrapport van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam van het onderzoek naar het beheer en de exploitatie van sporthallen en sportparken (fase 1).

Het onderzoek wordt gerapporteerd in twee delen: het bestuurlijk rapport (rekenkamerbrief) en het onderzoeksrapport met bijlagen. Het bestuurlijk rapport is een bondige samenvatting van de resultaten. Het onderzoeksrapport bevat in detail de bevindingen en beantwoording van de onderzoeksvragen. Van dit rapport is geen hardcopy-versie verschenen, maar is in te zien en te downloaden via de website www.rekenkamer.amsterdam.nl.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding en doelstelling onderzoek	5
1.2	Afbakening onderzoek	6
1.3	Doel, probleemstelling en onderzoeksvragen 1 ^e fase	6
1.4	Normen 1 ^{ste} fase	7
1.5	Aanpak 8	
2	Sport in Amsterdam	11
2.1	Afspraken sport centrale stad en stadsdelen	11
2.2	Sportplan 2009-2012 centrale stad	12
2.3	Huidige ontwikkelingen	12
3	Stadsdeel Nieuw-West	15
3.1	Inleiding	15
3.2	Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties	15
3.3	Beleid stadsdeel	16
3.4	Financiën sportaccommodaties stadsdeel	23
3.5	Conclusie beleid en financiën stadsdeel	28
4	Stadsdeel Noord	29
4.1	Inleiding	29
4.2	Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties	29
4.3	Beleid stadsdeel	30
4.4	Financiën sportaccommodaties stadsdeel	35
4.5	Conclusie beleid en financiën stadsdeel	39

5	Stadsdeel Oost	41
5.1	Inleiding	41
5.2	Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties	41
5.3	Beleid stadsdeel	42
5.4	Financiën sportaccommodaties stadsdeel	50
5.5	Conclusie beleid en financiën stadsdeel	54
6	Stadsdeel Zuid	55
6.1	Inleiding	55
6.2	Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties	55
6.3	Beleid sportaccommodaties stadsdeel	56
6.4	Financiën sportaccommodaties stadsdeel	61
6.5	Conclusie beleid en financiën stadsdeel	64
	Bijlage 1 - Overzicht met geraadpleegde documenten	65
	Bijlage 2 - Overzicht met geïnterviewde en geraadpleegde personen	67

1 Inleiding

De rekenkamer heeft in haar Onderzoeksprogramma 2012 een onderzoek naar het beheer van sporthallen en sportparken aangekondigd. In dit rapport zijn de eerste bevindingen van dit onderzoek opgenomen.

1.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek

De gemeente Amsterdam vindt sport essentieel voor de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van mensen, in het bijzonder voor kinderen. De gemeente heeft haar missie op het gebied van de sport in het Sportplan 2009-2012 verwoord als *alle Amsterdammers een leven lang actief*. In het concept Sportplan 2013-2016 blijft deze missie gehandhaafd. De gemeente wil dat de sport breed toegankelijk is via een passend aanbod van onder meer sporthallen en sportparken. Voor de gemeente zijn deze accommodaties een basisvoorziening. Van de gebruiker wordt een bijdrage verwacht in de vorm van een redelijk tarief. De gemeente heeft de sportvoorzieningen gerealiseerd en is verantwoordelijk voor de exploitatie. Voor veel investeringen hebben de stadsdelen bijdragen ontvangen van de centrale stad vanuit Sportplan- of Sportaccommodatieplanmiddelen of vanuit het Programma Maatschappelijke investeringen.

De politieke belangstelling voor een doelmatig beheer en exploitatie van sportaccommodaties blijkt uit een initiatiefvoorstel en twee ingediende moties in de afgelopen jaren. In een aangenomen motie (VVD, 2011) wordt het college gevraagd om inzicht in de uitgaven aan sport per stadsdeel en een plan om het maatschappelijke en financiële rendement van sportsubsidies en accommodatiekortingen te vergroten.¹ Het door het college ondersteunde initiatiefvoorstel (GL, 2012) verzoekt om een centrale aansturing van de verhuur van sportaccommodaties.² Dit moet leiden tot een actieve bemiddeling bij het vinden van geschikte accommodaties en sportmogelijkheden voor Amsterdammers en tot ondersteuning aan beheerders van accommodaties. Bij dit voorstel heeft de raad bovendien een motie (GL, D66, PvdA en VVD, 2012) aangenomen waarin het college wordt verzocht om stadsdelen in de gelegenheid te stellen het beheer van sportparken of sporthallen aan een stichting te geven.³ Het oogmerk moet hierbij een intensivering van het gebruik van deze sportaccommodaties zijn.

Het beheer en de exploitatie van sporthallen en sportparken zijn niet kostendekkend. Uit de begrotingen 2013 van de centrale stad en de stadsdelen blijkt dat er in totaal € 83 miljoen wordt uitgegeven aan sport, waarvan ongeveer € 54 miljoen bestemd is voor de sportaccommodaties. Aan opbrengsten staat daar een bedrag van circa € 17 miljoen tegenover. De doelmatigheid bij de sportaccommodaties krijgt al langer aandacht. In

¹ Motie van het raadslid de heer Benjamin inzake de begroting voor 2012 (rendement sportsubsidies), 2011 afd. 1 nr. 1066.

² Het sportschakelpunt: de centrale plek voor vraag en aanbod van sportruimtes van 3 juli 2012 van raadslid Van Roemburg en de bestuurlijke reactie daarop zoals aangenomen in de raadsvergadering van 19 december 2012.

³ Motie Ruimte voor initiatief zoals aangenomen in de raadsvergadering van 19 december 2012.

het Bestuursakkoord Stadsdelen 2002-2006 was juist daarom het verbeteren van de systematiek van onderhoud en beheer van de sportaccommodaties een belangrijke doelstelling.

In de huidige periode staat het budget van de centrale stad en de stadsdelen onder druk als gevolg van de economische ontwikkelingen en rijksbezuinigingen. De gemeente wil (Kadernota 2013) besparingen realiseren door het efficiënter inrichten en standaardiseren van dienstverlening en bedrijfsvoering en door het 'ontdubbelen' van taken tussen stadsdelen en diensten. De financiële functie wordt verbeterd door de invoering van één financieel administratiesysteem, een centrale ramings- en bekostigingsfunctie en een investeringsstrategie. Daarnaast is vanwege de Wet afschaffing deelgemeenten besloten tot een nieuwe bestuurlijke inrichting. De verwachting is dat de stadsdelen bestuurlijke bevoegdheden zullen houden als territoriale bestuurscommissies.

Gezien deze belangen en ontwikkelingen acht de rekenkamer onderzoek naar het beheer en de exploitatie van sportparken en sporthallen zinvol. Dit onderzoek is verdeeld in twee fasen. In de 1^e fase is geïnventariseerd welke informatie beschikbaar is over het algemeen sportbeleid, specifiek accommodatiebeleid en de kosten en opbrengsten per sportaccommodatie in de stadsdelen. De 2^e fase van het onderzoek betreft een diepgaander onderzoek, waarbij specifieke accommodaties worden onderzocht.

1.2 Afbakening onderzoek

Het onderzoek richt zich op de doelmatigheid van het beheer en exploitatie van de sporthallen en sportparken. De nadruk ligt dus op de kosten en opbrengsten in deze sportaccommodaties in relatie met de gekozen beheers- en exploitatievormen. Het onderzoek richt zich niet op de subsidies voor sportstimulering, en gemeentelijke bijdragen aan programma's als Topscore of Jump-in.

1.3 Doel, probleemstelling en onderzoeksvragen 1^e fase

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht over de doelmatigheid van het gemeentelijk beleid, beheer en de exploitatie van sporthallen en sportparken. Daarbij wordt onder gemeentelijk beheer ook verstaan het beheren van accommodaties die door derden geëxploiteerd worden.

Hoofdvraag

In hoeverre is het door de vier stadsdelen Nieuw-West, Noord, Oost en Zuid gevoerde beleid en de uitvoering van het beheer en de exploitatie van sporthallen en sportparken doelmatig?

Deelvragen

1. Welk beleid hebben de stadsdelen Nieuw-West, Noord, Oost en Zuid voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties?
2. Wat zijn de kosten en opbrengsten per sportaccommodatie in de stadsdelen Nieuw-West, Noord, Oost en Zuid?

1ste fase

Het doel van de eerste fase is na te gaan welke informatie voor handen is om het onderzoek uit te kunnen voeren. Meer precies richten we ons in deze eerste fase op de vraag of de bij de stadsdelen Nieuw-West, Noord, Oost en Zuid beschikbare informatie voldoende is om inzicht te krijgen in *het beleid* van de stadsdelen en de *beschikbare kosten en opbrengsten* per sportaccommodatie.

1.4 Normen 1ste fase

De gemeente heeft haar missie op het gebied van de sport in het Sportplan 2009-2012 (centrale stad) verwoord als *alle Amsterdammers een leven lang actief*. Met de stadsdelen is afgesproken dat zij dit ieder uitwerken in een lokaal sportplan voor die jaren. De centrale stad zegt in dit plan het stichten, beheren en (doen) exploiteren van trainings- en wedstrijdaccommodaties als een gemeentelijke taak te zien maar dat er wel een accentverschuiving nodig is, vooral bij de sportparken. De gemeente wil de kwaliteit en het gebruik van de sportparken bevorderen door een zekere mate van verzelfstandiging van beheer en exploitatie.

Beleid sport algemeen

Bij het beleid van het stadsdeel wordt nagegaan welk beleid het stadsdeel heeft vastgesteld voor sport voor de jaren 2009-2012, of dit is afgestemd met het beleid van de centrale stad en ook daadwerkelijk is vastgesteld door de stadsdeelraad.

Beleid sportaccommodaties

Per stadsdeel is ook nagegaan of er specifiek beleid is voor het beheer en de exploitatie van zijn gemeentelijke sportaccommodaties in het bijzonder. Wij besteden daarbij aandacht aan drie onderdelen:

- Is er voldoende aandacht voor de behoefte aan accommodaties, de huidige kwaliteit van voorzieningen en de beoogde kwaliteit? Daarmee wordt inzicht gegeven in een eventuele kloof tussen wens en situatie.
- Is er voldoende aandacht voor de verschillende mogelijke vormen van beheer en exploitatie en zijn de gemaakte keuzes weergegeven? Wil het stadsdeel alles zelf doen, wil het uitbesteden of bepaalde taken overdragen.
- Zijn er meerjaren onderhoudsplannen beschikbaar voor de sportparken en de sporthallen? Daarmee wordt inzicht gegeven of het stadsdeel systematisch en planmatig handelt bij dagelijks en groot onderhoud.

Financiën

Bij de financiën gaat het om inzicht in alle kosten en opbrengsten per sportpark en sporthal. Dat inzicht is nodig om verantwoord een keuze voor de vorm van beheer en exploitatie te maken. Getoetst wordt of er voldoende informatie aanwezig is om na te gaan wat de totale kosten en opbrengsten zijn van sportparken en sporthallen en of er voldoende informatie is om na te gaan wat de totale kosten en opbrengsten zijn per accommodatie.

Samenvatting toetsaspecten

De normen die wij hanteren zijn met de bijbehorende toetsaspecten in de onderstaande tabel samengevat.

Tabel 1.1 - Normenkader en toetsaspecten *Beleid en Financiën sportaccommodaties vier stadsdelen*

Norm		Toetsaspecten
<i>Beleid sport algemeen</i>		
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1	De sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad
	1.2	Door stadsdelen vastgesteld
<i>Beleid sportaccommodaties</i>		
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1	Geeft inzicht in basisvoorzieningen:
	2.1.A	▪ behoefte
	2.1.B	▪ huidige kwaliteit
	2.1.C	▪ beoogde kwaliteit
	2.2	Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie
	2.3.	Er zijn meerjarenonderhoudsplannen voor
2.3.A	▪ sportparken	
2.3.B	▪ sporthallen	
<i>Financiën</i>		
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1	Overzicht kosten en opbrengsten
	3.1.A	▪ totaal overzicht Sportparken
	3.1.B	▪ overzicht per sportpark
	3.1.C	▪ totaal overzicht sporthallen
	3.1.D	▪ overzicht per sporthal

1.5 Aanpak

Over belangstelling voor het onderwerp van onderzoek, beheer en exploitatie sportparken en hallen, valt niet te klagen. De rekenkamer constateerde tijdens de oriëntatiefase van haar onderzoek dat gelijktijdig met haar onderzoek ook de centrale stad een onderzoek naar de sport was gestart. In opdracht van DMO voerde BMC een onderzoek uit naar 'de validatie van gegevens begrotingen sport stadsdelen Amsterdam' (in kader van Sport 2.0). Dit heeft er toe geleid dat de rekenkamer haar oorspronkelijke aanpak enigszins heeft gewijzigd om dubbele inspanningen bij de stadsdelen en de centrale stad te voorkomen.

In de eerste fase van het onderzoek beperken we ons tot een inventarisatie van de beschikbare informatie. Als die informatie, gegeven onze normen, tekort schiet is dat geregistreerd. De informatie die beoordeeld wordt, bestaat uit de financiële overzichten die de stadsdelen hebben aangeleverd bij BMC in de periode november 2012 tot en met half maart 2013. Dit onderzoeksbureau heeft in opdracht van DMO onderzoek gedaan naar de budgetten en uitgaven van sport binnen de gemeente Amsterdam.⁴ Daarnaast zijn er aanvullende interviews gehouden. Voor de financiële analyse is de jaarrekening 2012 als basis genomen. We beoordelen dus alleen de aanwezige, ons verstrekte informatie, we hebben in deze fase van het onderzoek nog niet zelf de administraties van de accommodaties onderzocht.

⁴ Rapport DMO *Validatie gegevens begrotingen sport stadsdelen Amsterdam*, opgesteld door BMC, maart 2013

2 Sport in Amsterdam

In dit hoofdstuk schetsen we de algemene context van het sportbeleid in Amsterdam. Daarbij gaat het om de taakverdeling tussen centrale stad en stadsdelen, het sportplan van de centrale stad en de recente ontwikkelingen.

2.1 Afspraken sport centrale stad en stadsdelen

De gemeente Amsterdam heeft geen wettelijke taak op het gebied van sport en sportaccommodaties. De gemeente ontwikkelt en voert sport- en beweegbeleid uit. Zij doet hetzelfde voor het (sport)accommodatiebeleid. De gemeente is volstrekt autonoom om hier invulling aan te geven omdat er geen bijzondere wet- en regelgeving op dit vlak is. Niettemin raakt dit beleidsterrein andere beleidsterreinen zoals onderwijs, gezondheid, welzijn, jeugd en ruimtelijke ordening.

Alle gemeentelijke sporttaken en -bevoegdheden zijn bij de oprichting van de stadsdelen officieel aan de stadsdelen overgedragen⁵. Er zijn op dit gebied geen taken en bevoegdheden uitdrukkelijk aan het centrale bestuur (de centrale stad) voorbehouden door deze op de zogenaamde A-lijst bij de Verordening op de Stadsdelen te plaatsen.

Wel zijn de gemaakte afspraken, zoals deze opgenomen zijn in het Bestuursakkoord Sport (2003), richtinggevend⁶. Er zijn echter geen sancties als een stadsdeel (of de centrale stad) zich niet aan de afspraken houdt.

In het Bestuursakkoord Sport (2003) is vastgelegd dat er voldoende goede gemeentelijke basissportvoorzieningen moeten zijn om te kunnen voldoen aan de behoefte en wensen van de Amsterdamse bevolking.⁷ In dit akkoord hebben de centrale stad en de stadsdelen samen de tarieven vastgesteld voor het gebruik van de gemeentelijke basissportvoorzieningen. Daarbij wordt een afwijking van 10% als toelaatbaar beschouwd. De stadsdelen zijn vrij in de vormgeving van het beheer van de voorzieningen. In de onderzoeksperiode, 2009-2012, was dit bestuursakkoord van toepassing.

De centrale stad en de stadsdelen hebben ook afgesproken dat de centrale stad een meerjarig sportbeleidskader opstelt in samenwerking met de stadsdelen. Zo is het huidige Sportplan 2009-2012 ontstaan. Dit plan fungeert als raamovereenkomst tussen centrale stad en stadsdelen waarin de koers, doelstellingen, gezamenlijke programma's en rolverdeling is vastgelegd. Vervolgens heeft ieder stadsdeel op basis daarvan het eigen sport- en beweegplan opgesteld. Deze sportplannen bieden ruimte

⁵ In reactie op de Nota van Bevindingen merkt DMO op dat "niet alle sportvoorzieningen zijn overgedragen aan de stadsdelen. Het Amsterdamse Bos (met roeibaan, sportpark en Wagener stadion) en de sporthallen Zuid zijn bij de centrale stad gebleven."

⁶ In reactie op de Nota van Bevindingen merkt DMO op "dat in de praktijk het Bestuursakkoord (waar in principe geen einddatum aan is verbonden) voor een belangrijk deel is achterhaald. De bevoegdheden en sporttaken worden in de praktijk voor een deel door het centrale bestuur uitgevoerd met als grondslag het sportplan 2009-2012 en het nieuwe sportplan 2013-2016 enerzijds en de rijksregelingen anderzijds."

⁷ Bestuursakkoord Sport (gemeenteraad 15 januari 2003, nr. 16 afd. 1). Basissportvoorzieningen zijn gemeentelijke en gesubsidieerde sportvoorzieningen.

voor eigen lokale accenten maar dienen wel binnen het kader van het centrale sportplan ontwikkeld te worden.⁸ De stadsdelen konden voor investeringen voor sportparken en sporthallen een beroep doen op het Programma Maatschappelijke investeringen (PMI).

De stadsdelen konden zich met hun lokaal sportplan ook inschrijven op stedelijke cofinanciering en organisatorische ondersteuning door DMO voor de ontwikkeling van zogeheten topparken. Een toppark wordt omschreven als “een park met de ambitie en de potentie om zich te ontwikkelen tot een sportpark met een grootstedelijke uitstraling en een sterke op ondernemerschap gerichte exploitatie”.

2.2 Sportplan 2009-2012 centrale stad

De gemeente Amsterdam constateert in haar sportplan 2009-2012 dat de fysieke inrichting van de gemeentelijke sportvoorzieningen niet aansluit bij de behoeften van de potentiële gebruikers. Dit kwam mede doordat de kwaliteit ontoereikend is. Zij wilde daarom investeren in meer kwaliteit en gebruik. De vraag van potentiële gebruikers moest daarbij centraal staan. De gemeente had dit vertaald in de volgende centrale doelstelling: “Amsterdam heeft in 2012 een sportievere openbare ruimte en kwalitatief betere sportvoorzieningen.”

De centrale stad zegt in dit plan het stichten, beheren en (doen) exploiteren van trainings- en wedstrijdaccommodaties als een gemeentelijke taak te willen blijven zien. Zij vond wel een accentverschuiving nodig, vooral bij de sportparken. De gemeente wilde de kwaliteit en het gebruik van de sportparken bevorderen door een zekere mate van verzelfstandiging van beheer en exploitatie. In het beleid was de aandacht voor sporthallen beperkt in vergelijking met de aandacht voor sportparken en de ontwikkeling van topparken⁹.

2.3 Huidige ontwikkelingen

Op dit moment werken ambtenaren van de centrale stad en de stadsdelen aan een voorstel om het beheer en de exploitatie van sportvoorzieningen in de gemeente Amsterdam te veranderen. Dit gebeurt onder de naam Sport 2.0 en moet leiden tot een nieuw Bestuursakkoord Sport. Uitgangspunt daarbij is dat het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties meer kostendekkend en meer klantgericht moet worden, terwijl het sportaanbod breder en meer gericht wordt op specifieke doelgroepen die nu in gebruik achterblijven. Een onderdeel van Sport 2.0 is het al eerder genoemde onderzoek, uitgevoerd door BMC, dat in het eerste kwartaal van 2013 heeft plaatsgevonden en de kosten en opbrengsten van de centrale stad en stadsdelen voor sport inzichtelijk moet maken. Dit onderzoek vindt plaats in opdracht van de Dienst Maatschappelijk Ontwikkeling (DMO). De resultaten van dit onderzoek worden samen met een ingevuld format voor de bezuinigingen Sport

⁸ Gebaseerd op het rapport 80+20>100: Versterking uitvoering sociaal domein, waarin als uitgangspunt is genomen: 80% gezamenlijk, 20% eigen invulling.

⁹ In reactie op de Nota van Bevindingen geeft DMO aan dat in de praktijk “flink wat sporthallen zijn gerealiseerd (Yburg College, Wethouder Verheij, Caland en Europaboulevard).” De rekenkamer constateert niettemin dat beleidsmatig de aandacht voor de sporthallen, vergeleken met de sportparken, duidelijk minder is.

2014-2015 en een notitie over het oprichten van één sportbedrijf voor de hele gemeente Amsterdam in de raadscommissie KSZ van 22 juni 2013 in de centrale stad behandeld.

In de concept beleidsbrief Sportplan 2013-2016 wordt ingezet op nog meer samenwerking en opereren als één Amsterdam.¹⁰ Dit geldt vooral voor het terrein van de topsport, de tarieven en de terbeschikkingstelling van sportaccommodaties aan verenigingen. Op het gebied van de sportaccommodaties zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- sportievere inrichting van de openbare ruimte, een beweegvriendelijke omgeving en veiligere fiets- en wandelroutes naar speelplekken en sportparken (in samenwerking met DRO en de stadsdelen);
- een sportieve signatuur voor de Sportas;
- uitbreiden van de centrale regie op verhuur van sportaccommodaties;
- een efficiëntere beheer- en exploitatiesystematiek voor sportparken;
- uitbreiding basissportvoorzieningen zoals hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen en zwembad;
- vergroten van de gebruiksmogelijkheden kleinschalige sportvoorzieningen in de wijk;
- continuering van het subsidiëren en beheer van specifieke sportaccommodaties zoals de Sporthallen Zuid, de Jaap Edenbaan en het Amsterdamse Bos;
- aanpassingen aan het Olympisch Stadion voor het EK atletiek 2016.

De prognoses uit het Sportaccommodatieplan (maart 2006) zijn in het kader van het nieuwe sportplan geactualiseerd.¹¹ Het college heeft aangegeven dat de resultaten niet significant afwijken van de prognoses uit 2006.

¹⁰ Concept Beleidsbrief *Sportplan 2013-2016* (de behandeling van de 1^e termijn was in de vergadering van de raadscommissie KSZ van 1 november 2012; de behandeling van de tweede termijn zal naar verwachting op 27 maart 2013 plaatsvinden).

¹¹ *Memo Reactie op advies Sportraad en beantwoording vragen van de raadscommissie KSZ van 6 juni 2012 m.b.t. het Sportplan 2013-2016*, wethouder Sport, commissie KSZ 4 juli 2012.

3 Stadsdeel Nieuw-West

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie van de beschikbare informatie van stadsdeel Nieuw-West behandeld. Daarbij komt achtereenvolgens aan de orde de beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties (sportparken en sporthallen), het algemene sportbeleid, het specifieke sportbeleid voor de sportaccommodaties en de financiën die gemoeid zijn met de sportaccommodaties. De rekenkamer toetst deze vervolgens aan de toetsaspecten die opgenomen zijn in het eerder vermelde normenkader voor beleid en financiën.

3.2 Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties

In stadsdeel Nieuw-West liggen momenteel (maart 2013) zes sportparken. Deze zijn alle in de jaren '60 van de vorige eeuw aangelegd. Het beheer en de exploitatie van vijf sportparken zijn in handen van het stadsdeel. Alleen voor het sportpark De Eendracht geldt een andere vorm. Daar zijn het beheer en de exploitatie in 2012 ondergebracht in stichting Sportpark De Eendracht. In tabel 3.1 wordt één en ander samengevat.

Tabel 3.1 - Overzicht Sportparken stadsdeel Nieuw-West

Sportparken	Vorm van beheer en exploitatie	Toelichting
Spieringhorn	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer
De Eendracht	Stichting Sportpark De Eendracht	Ligt in voormalig stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer. Tijdelijke exploitatieovereenkomst van 1 juli 2012 tot en met 31 december 2013. Daarna stilzwijgende verlenging voor eenmaal 1 jaar.
Riekerhaven	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Slotervaart
Sloten	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Slotervaart
Ookmeer	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Osdorp
Sloten-West	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Osdorp

Het stadsdeel kent momenteel (maart 2013) twee gemeentelijke sporthallen. Dit zijn sportcentrum Ookmeer en sportcentrum Caland. Het sportcentrum Caland is in oktober 2007 geopend. De opening van het sportcentrum Ookmeer was in 2011. Bij beide sportcentra zijn het beheer en de exploitatie ondergebracht in een stichting. Zie tabel 3.2 voor een samenvatting.

Het stadsdeel heeft met de drie externe exploitanten (stichtingen) een huurcontract en een exploitatieovereenkomst afgesloten. Daarnaast geeft het stadsdeel een exploitatiesubsidie ter dekking van het negatieve exploitatieresultaat.

Tabel 3.2 - Overzicht sporthallen stadsdeel Nieuw-West

Sporthallen	Vorm van beheer en exploitatie	Toelichting
Caland (geopend in 2007)	Stichting Sportcentrum Caland	Ligt in voormalig stadsdeel Osdorp. Tijdelijke exploitatieovereenkomst van 1 december 2007 tot 1 december 2012. Daarna stilzwijgende verlenging voor eenmaal 5 jaar, daarna met telkens 1 jaar.
Ookmeer (geopend in 2011)	Stichting Sportcentrum Ookmeer	Ligt in voormalig stadsdeel Osdorp en ligt op sportpark Ookmeer. Tijdelijke exploitatieovereenkomst van 12 januari 2011 tot 1 januari 2013. Daarna stilzwijgende verlenging met eenmaal 1 jaar.

3.3 Beleid stadsdeel

De centrale stad en het stadsdeel Nieuw-West ontwikkelen beide beleid voor de sport. We hebben onderzocht of het stadsdeel naast algemeen beleid voor de sport ook nog specifiek beleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel heeft ontwikkeld.

3.3.1 Normenkader

In paragraaf 1.4 zijn de normen geïntroduceerd. In tabel 3.3. zijn de normen voor de beoordeling van het beleid met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

Tabel 3.3 - Normenkader beleid sport algemeen en beleid sportaccommodaties

Norm	Toetsaspect
<i>Beleid sport algemeen</i>	
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad 1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld
<i>Beleid sportaccommodaties</i>	
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen 2.1.A behoefte 2.1.B Huidige kwaliteit 2.1.C Beoogde kwaliteit) 2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie 2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen 2.3.A. voor sportparken 2.3.B. voor sporthallen

3.3.2 Beleid sport algemeen

De lokale sportplannen 2009-2012 zijn opgesteld in een periode dat het huidige stadsdeel Nieuw-West nog niet bestond. Het huidige stadsdeel Nieuw-West is in 2010 ontstaan uit de fusie van de drie voormalige stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Osdorp en Slotervaart. Na het samengaan is er geen integrale sportnota voor het nieuwe stadsdeel Nieuw-West opgesteld voor de jaren 2010-2012.¹² Het stadsdeel heeft uitgelegd dat in de praktijk in deze jaren het beleid van het voormalige stadsdeel Osdorp leidend was voor de uitvoering in het nieuw gevormde stadsdeel Nieuw-West.¹³ Wij hebben daarom onderzocht of ieder voormalig stadsdeel een sportplan 2009-2012 heeft opgesteld dat is afgestemd met de centrale stad en of deze zijn vastgesteld door de betreffende stadsdeelraden.

Er zijn twee toetsaspecten voor het beoordelen van het algemeen sportbeleid van stadsdeel Nieuw-West. Aan het eerste aspect (sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met de centrale stad) wordt voldaan; dit geldt ook voor het tweede aspect (door stadsdeel vastgesteld).

Toetsaspect 1.1 Sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met centrale stad

De voormalige stadsdelen hebben ieder een eigen sportplan geschreven dat afgestemd is met en een lokale uitwerking is van de sportnota 2009-2012 van de centrale stad. Het gaat om de volgende drie lokale sportplannen:

- de nota *Demarrage – Sport in Slotervaart 2009-2012* (2009);
- het *Sport- en beweegplan Geuzenveld-Slotermeer 2009-2012* (2009);
- het *Sport- en Beweegplan stadsdeel Osdorp 2009-2012* (maart 2009).

Toetsaspect 1.2 Sportnota voor de jaren 2009-2012 door stadsdeel vastgesteld?

Het voormalige stadsdeel Slotervaart heeft zijn sportplan 2009-2012 bestuurlijk vastgesteld op 3 juni 2009.

De sportnota 2009-2012 van het voormalig stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer werd op 21 april 2009 door de stadsdeelraad vastgesteld.¹⁴ Hierin zijn de acties voor de jaren 2009 tot en met 2012 beschreven. In 2009 heeft dit voormalig stadsdeel in een uitvoeringskader uitgewerkt welke onderdelen het met voorrang zal uitvoeren in 2009 en 2010.¹⁵

De sportnota 2009-2012 van voormalig stadsdeel Osdorp werd op 7 april 2009 door de stadsdeelraad vastgesteld (met daarin de doelen voor 2009).¹⁶ De sportnota 2009-2012 van Osdorp, waarin de doelen voor het jaar 2010 zijn verwoord, heeft de stadsdeelraad op 19 januari 2010 vastgesteld.¹⁷

¹² Het stadsdeel Nieuw-West heeft in deze jaren gewerkt aan het opstellen van nieuw beleid (de nota *Sportparken voor iedereen Visie op de sportparken in stadsdeel Nieuw-West 2012-2025*) voor de jaren 2012 tot en met 2025 dat eind mei 2012 is vastgesteld door de stadsdeelraad.

¹³ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel op 11 maart 2013.

¹⁴ Uitvoeringskader Sport- en beweegplan 2009-2012 Geuzenveld-Slotermeer (kenmerk UVK d.d. 031109), pag. 3

¹⁵ Kenmerk UVK dd. 031109.

¹⁶ Deelraadsvergadering Besluit (reg.nr. 1041sdo09)

¹⁷ Deelraadsvergadering Besluit (reg.nr. 4887sdo09)

3.3.3 Beleid sportaccommodaties

De centrale stad en het stadsdeel Nieuw-West ontwikkelen beide beleid voor de sport. De verdeling van de bevoegdheden is neergelegd in het al eerder genoemde bestuursakkoord uit 2003. We hebben onderzocht of het stadsdeel naast algemeen beleid voor de sport ook nog specifiek beleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel heeft ontwikkeld.

Toetsaspect 2.1 Inzicht in basisvoorzieningen

Bij inzicht in basisvoorziening gaat het om aandacht voor de behoefte aan sportaccommodaties en de huidige en beoogde kwaliteit van deze voorzieningen voor de toekomst. Deze komen hieronder achtereenvolgens aan bod.

De rekenkamer constateert dat stadsdeel Nieuw-West aan de eerste twee toetsaspecten deels voldoet (behoefte en huidige kwaliteit) en aan het derde aspect (beoogde kwaliteit) in beperkte mate.

Toetsaspect 2.1.A. Behoefte

Het voormalige stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer geeft in zijn sportplan 2009-2012 aan wel twee sportparken te hebben maar geen sporthal terwijl hieraan wel behoefte is. Verder legt de nota uit aan welke veranderingen het behoefte heeft op de bestaande sportparken. Daarnaast wordt in het sportplan de bouw beoogd van een multifunctioneel sportcentrum op sportpark De Eendracht.

Het voormalige stadsdeel Slotervaart legt in zijn sportplan 2009-2012 uit dat het twee sportparken heeft maar dat er geen sporthal in Slotervaart aanwezig is. In het sportplan van Slotervaart wordt verwoord dat er wel behoefte is aan een sporthal en als doel is opgenomen om in 2012 een nieuwe sporthal gerealiseerd te hebben bij het Calvijn met Junior College.

Toetsaspect 2.1.B Huidige kwaliteit

Het voormalige stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer constateert in 2009 dat zijn twee sportparken van behoorlijk tot goede kwaliteit zijn maar tegelijkertijd een update verdienen. In het sportplan 2009-2012 van het voormalige stadsdeel Slotervaart is naar voren gebracht dat de toestand van zijn twee sportparken slecht is en zij sterk verouderd zijn. Door het voormalige stadsdeel Osdorp wordt in zijn sportplan 2009-2012 geen expliciete uitspraak gedaan over de kwaliteit van zijn sportparken en sporthallen. Het stadsdeel legt alleen uit dat het de parken wil transformeren, sporthal Caland in 2007 nieuw was opgeleverd en dat het daarnaast beoogt om de andere sporthal – sporthal Ookmeer – eind 2009 door een nieuw multifunctioneel sportcentrum te vervangen omdat de toenmalige hal niet in voldoende mate het beoogde diverse aanbod van sport kon faciliteren. Geen van de drie voormalige stadsdelen drukte echter de toenmalige kwaliteit van de sportaccommodaties concreet uit in bijvoorbeeld een cijfer.

Toetsaspect 2.1.C. Beoogde kwaliteit

Ieder voormalig stadsdeel heeft in 2009 in zijn sportplan 2009-2012 aangegeven de twee sportparken op zijn grondgebied te willen behouden en in meer of mindere

mate te willen verbeteren. Ook wordt op hoofdlijnen aangegeven hoe deze voormalige stadsdelen dat willen bereiken. In elk van de sportplannen wordt bijvoorbeeld aangegeven dat één sportpark tot zogeheten toppark getransformeerd moet worden. Dit betreft het sportpark Ookmeer (Osdorp), sportpark De Eendracht (Geuzenveld-Slotermeer) en sportpark Sloten (Slotervaart). De beoogde kwaliteit van de twee sporthallen in het sportplan 2009-2012 van Osdorp wordt omschreven als het in stand houden van het daarin aangeboden uitgebreide sportaanbod en het vervangen van de sporthal Ookmeer door een nieuw multifunctioneel sportcentrum Ookmeer. Ook hier wordt door geen van de drie voormalige stadsdelen in 2009 de beoogde kwaliteit concreet uitgewerkt.

In de Visie op de sportparken (2012) heeft het huidige stadsdeel Nieuw-West er voor gekozen de drie sportparken Sloten, Ookmeer en De Eendracht verder te willen ontwikkelen tot brede sportparken. De term toppark wordt in dit document niet meer gebruikt. Voor de andere drie sportparken Spieringhorn, Sloten-West en Riekerhaven wil het stadsdeel een verregaande vercommercialisering of herbestemming. Er is in ieder geval al besloten om Riekerhaven af te stoten als gemeentelijk sportpark. Voor de sporthallen ligt een dergelijke visie er niet. De vervanging van sporthal Ookmeer heeft plaatsgevonden in 2011 maar de bouw van twee nieuwe extra sporthallen is (nog) niet van de grond gekomen. In een interview met ons heeft het stadsdeel Nieuw-West uitgelegd dat de bouw van sporthal Calvijn nog wel in ontwikkeling is en waarschijnlijk binnen een aantal jaar gerealiseerd kan worden. Daarnaast wil het ook nog steeds een sportcentrum op sportpark De Eendracht bouwen. Maar de ontwikkeling hiervan ligt stil door de economische crisis, aldus het stadsdeel.

Toetsaspect 2.2 Aandacht voor vorm van beheer/exploitatie

Stadsdeel Nieuw-West voldoet slechts in beperkte mate aan dit toetsaspect.

Het voormalige stadsdeel Osdorp verwoordt in zijn sportplan 2009-2012 (2009) dat het noodzakelijk is een extern georiënteerde sportorganisatie te hebben om sportvoorzieningen de meest optimale fysieke inrichting en een passend sportaanbod te bieden. Dit stelde Osdorp al in zijn sportplan 2006-2016 (2006) waarin het heeft gekozen voor de organisatievorm 'stichting' voor het beheer en de exploitatie van sportvoorzieningen.¹⁸ Osdorp heeft in 2007 een beheersstichting opgericht bij sportcentrum Caland die zorg draagt voor het beheer en de exploitatie. Een evaluatie moest uitwijzen of het stadsdeel het concept verder zal uitbreiden naar het beheer en exploitatie van het sportcentrum Ookmeer en de sportparken en gymzalen in Osdorp. De voormalige stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart spreken zich beperkt uit over verschillende mogelijke vormen van beheer en exploitatie van sportparken en sporthallen en maken geen keuze op dit gebied in hun sportplannen 2009-2012 (2009). Er wordt wel vermeld dat als sportpark De Eendracht (Geuzenveld-Slotermeer) zich moet ontwikkelen tot een zogeheten toppark met een grootstedelijke

¹⁸ Sportnota *Sport ook meer in Osdorp – sportvoorzieningenbeleid 2006-2016*, deelraadsbesluit van 27 september 2006, pag. 48

uitstraling, daarbij ook een sterke op ondernemerschap gerichte exploitatie hoort. Daarnaast wordt een grootscheepse verandering van het sportpark Sloten (Slotervaart) nagestreefd en een nieuwe structuur beoogt waarin sport, bedrijfsleven en overheid samenkomen onder leiding van professionele managers.

Het nieuwe Stadsdeel Nieuw-West is in de praktijk verder gegaan met het onderbrengen van het beheer en de exploitatie in stichtingen. In 2011 gaat zij een tijdelijk exploitatieovereenkomst aan met stichting Sportcentrum Ookmeer voor het beheer en de exploitatie van het sportcentrum Ookmeer.¹⁹ In 2012 doet het stadsdeel hetzelfde met de stichting Sportpark De Eendracht voor het sportpark De Eendracht. Het stadsdeel heeft in de exploitatieovereenkomsten met deze twee stichtingen opgenomen dat zij vooralsnog voor een overgangperiode zijn opgericht. Totdat het bestuur van het stadsdeel een nieuw beheermodel voor alle sportvelden en sportaccommodaties heeft vastgesteld.

De tijdelijke exploitatieovereenkomst met de stichting Sportcentrum Ookmeer is begin 2013 stilzwijgend verlengd. Dit was ook al gebeurd met de overeenkomst met de stichting Sportcentrum Caland eind 2012. Het stadsdeel heeft geen evaluaties opgesteld voorafgaand aan de verlengingen. Terwijl in de overeenkomst met de stichting Sportcentrum Ookmeer wel is bepaald dat dit zou moeten gebeuren. De overeenkomst met de stichting Sportcentrum Caland kent deze bepaling niet.

Het stadsdeel geeft in 2012 in zijn *Visie op de sportparken 2012-2025* aan te willen bestuderen welke organisatievorm geschikt is om de exploitatie van alle sportaccommodaties in onder te brengen. Bijvoorbeeld in de vorm van een BV, een NV of in een stichting. Het doel van een dergelijk onderzoek is om tot een management- en beheerorganisatie te komen die alle sportaccommodaties in het stadsdeel klantgericht en kostenbewust kan exploiteren, waarbij de strategische beslissingsbevoegdheden bij de stadsdeelraad blijven liggen. Nieuw-West verwacht hierbij een besparing op de overheadkosten en andere schaalvoordelen in combinatie met een bedrijfsmatige aanpak.

Toetsaspect 2.3 Meerjarenonderhoudsplannen

Wij gaan achtereenvolgens in op de onderhoudsplannen voor de sportparken en de plannen voor de sporthallen. We constateren daarbij dat het stadsdeel voor de sportparken voor een deel aan het toetsaspect voldoet en voor de sporthallen voldoet het stadsdeel Nieuw-West niet aan dit toetsaspect.

Toetsaspect 2.3.A. Sportparken

Het voormalige stadsdeel Osdorp heeft in 2010 een onderhoudsplan voor zijn twee sportparken voor een periode van 15 jaar vastgesteld.²⁰ Op basis hiervan had het in 2009 zijn onderhoud aan de parken uitgevoerd. Voor de twee sportparken in Geuzenveld-Slotermeer en de twee sportparken in Slotervaart zijn geen onderhouds-

¹⁹ De opdracht voor de stichting Sportcentrum Ookmeer in de exploitatieovereenkomst is naar een zo efficiënt mogelijke exploitatie te streven en naar een verhoging van de omzet waardoor de jaarlijkse exploitatiebijdrage vermindert. De missie van de stichting Sportpark De Eendracht is "meer met minder" in de exploitatieovereenkomst.

²⁰ Het Meerjaren onderhoudsplan sportparken Osdorp 2008-2023 (reg. Nr. 5646sdo09)

plannen opgesteld. Er is door de voormalige stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart wel onderhoud uitgevoerd in 2009 maar dat gebeurde op ad hoc basis. Deze situatie duurde voort in 2010. Het per 2010 opgerichte stadsdeel Nieuw-West heeft namelijk geen integraal onderhoudsplan opgesteld voor alle zes sportparken. In 2011 is geen groot onderhoud verricht aan de sportparken.²¹ Wel heeft het stadsdeel dagelijks onderhoud verricht en renovatiewerkzaamheden uitgevoerd op sportpark De Eendracht.²² Uiteindelijk zijn in 2011 en in 2012 door het stadsdeel Nieuw-West twee onderhoudsplannen vastgesteld voor de jaren 2012 tot en met 2014.²³

Ook is bij de exploitatieovereenkomst uit 2012 van het stadsdeel met de Stichting Sportpark De Eendracht, als bijlage een meerjarenonderhoudsplanung 2011-2020 opgenomen voor het regulier en klein onderhoud. De stichting dient vervolgens jaarlijks een bijgesteld meerjarenonderhoudsplan op te stellen.

Toetsaspect 2.3.B. Sporthallen

Voor de twee sporthallen (sportcentra) Caland en Ookmeer die het stadsdeel Nieuw-West in totaal kent, zijn er bij de exploitatieovereenkomsten met de betreffende beheerstichtingen geen meerjarenonderhoudsplannen als bijlage toegevoegd. Wel wordt in deze overeenkomsten bepaald dat de stichtingen een meerjarenonderhoudsplan moeten maken dat jaarlijks wordt geactualiseerd. We hebben het stadsdeel gevraagd om alle beschikbare meerjaren onderhoudsplannen van de afgelopen jaren (2009-2012), maar die hebben we niet ontvangen.

Stadsdeel Nieuw-West heeft aangegeven dat het totaal aan vastgoedobjecten dat in bezit is van het stadsdeel goed in zicht is. Voor het merendeel hiervan zijn de opgestelde onderhoudsplannen in een centraal systeem opgenomen. Echter het geplande onderhoud voor de sportaccommodaties is daar nog niet volledig in opgenomen. Het sportvastgoed is dusdanig complex dat er nu gewerkt wordt een separaat huisvestings- en accommodatieplan voor de sportaccommodaties. Dit is naar verwachting medio 2013 gereed. Zo is een complicerende factor de verdeling van de onderhoudsbudgetten voor de sportaccommodaties over drie verschillende directies binnen het stadsdeel:

- Werk Onderwijs en Welzijn (budgetten voor sportstimulering, sportactiviteiten en de (exploitatie)subsidies);
- Groen en Openbare Ruimte (budgetten voor het onderhouden en renoveren van de sportvelden op de sportparken);
- Stedelijke Ontwikkeling (budgetten voor het onderhoud van de sporthallen - voor zover niet overgedragen aan de stichtingen in de exploitatieovereenkomsten - en voor het onderhoud van de opstallen op de sportparken).²⁴

²¹ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel op 11 maart 2013.

²² Bron: ambtelijke reactie van stadsdeel Nieuw-West van 5 april 2013 op Nota van Bevindingen van rekenkamer.

²³ Uitvoeringsplan sportparken stadsdeel Nieuw-West 2012 (in 2011 vastgesteld door de deelraad); Investerings- en onderhoudsplan Sportparken 2013-2014 (in 2012 vastgesteld door het dagelijks bestuur en geagendeerd voor de betreffende raadscommissievergadering van maart 2013)

²⁴ Bronnen: interview rekenkamer met stadsdeel Nieuw-West op 11 maart 2013 en *Nota Vastgoed Nieuw-West* (2012)

3.3.4 Conclusie beleid

Het stadsdeel Nieuw-West voldoet aan toetsaspect 1.1 'Sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met de centrale stad'. De voormalige stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Osdorp en Slotervaart hebben in 2009 ieder een algemene sportnota 2009-2012 opgesteld.

Het stadsdeel Nieuw-West voldoet aan toetsaspect 1.2 'Sportnota voor de jaren 2009-2012 door stadsdeel vastgesteld'. De sportnota's 2009-2012 van de voormalige stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Osdorp en Slotervaart zijn in 2009 bestuurlijk vastgesteld door de betreffende voormalige stadsdeelraden.

Het stadsdeel Nieuw-West voldoet deels aan toetsaspect 2.1.A. 'Inzicht in basisvoorzieningen - behoefte'. Alle drie de voormalige stadsdelen geven in hun sportplannen 2009-2012 weer voor welke sportparken en sporthallen zij in 2009 het beheer en exploitatie verzorgden. Voor Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart is aangegeven of en zo ja welke behoeften aan veranderingen er voor deze toenmalige accommodaties waren en aan welke nieuwe sportaccommodaties er behoefte was. Voor Osdorp is dit laatste niet gebeurd.

Het stadsdeel Nieuw-West voldoet deels aan toetsaspect 2.1.B. 'Inzicht in basisvoorzieningen - huidige kwaliteit'. Het voormalige stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer constateert in zijn sportplan 2009-2012 dat zijn twee sportparken van behoorlijk tot goede kwaliteit zijn maar tegelijkertijd een update verdienen. Het voormalige stadsdeel Slotervaart vermeldt in zijn sportplan 2009-2-1 dat de toestand van zijn twee sportparken slecht is en zij sterk verouderd zijn. Door het voormalige stadsdeel Osdorp wordt in zijn sportplan 2009-2012 echter geen uitspraak gedaan over de kwaliteit van zijn toenmalige sportparken en sporthallen. Geen van de drie voormalige stadsdelen drukte echter de toenmalige kwaliteit van de sportaccommodaties concreet uit in bijvoorbeeld een cijfer.

Het stadsdeel Nieuw-West voldoet in beperkte mate aan toetsaspect 2.1.C. 'Inzicht in basisvoorzieningen - beoogde kwaliteit'. Ieder voormalig stadsdeel heeft in 2009 in zijn sportplan 2009-2012 aangegeven de twee sportparken op zijn grondgebied te willen behouden en in meer of mindere mate te willen verbeteren. Ook is verwoord dat één sporthal in 2007 is vervangen door nieuwbouw en dat hetzelfde voor de andere hal voor 2009 is beoogd. In 2012 heeft het huidige stadsdeel Nieuw-West in een visie op de sportparken er voor gekozen drie sportparken verder te willen ontwikkelen tot brede sportparken. De drie andere sportparken wil het stadsdeel verregaand vercommercialiseren, herbesteden of afstoten. Voor de sporthallen ligt een dergelijke visie er niet. Ook hier wordt door geen van de drie voormalige stadsdelen in 2009 de beoogde kwaliteit concreet uitgewerkt.

Het stadsdeel Nieuw-West voldoet in beperkte mate aan toetsaspect 2.2. 'Aandacht voor vorm van beheer/exploitatie'. Alleen het voormalige stadsdeel Osdorp had specifiek accommodatiebeleid in zijn sportplan 2009-2012 waarin het beoogde het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties in stichtingen onder te brengen. In

2007 heeft het stadsdeel dat als pilot voor het eerst gedaan bij sportcentrum Caland. In dit sportplan beoogde Osdorp om op basis van een evaluatie hiervan te bepalen of dit voor meerdere sportaccommodaties zou worden gedaan. De twee voormalige stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart kenden geen expliciete keuze voor een bepaalde vorm van beheer en exploitatie. In de praktijk werd het beleid van voormalig stadsdeel Osdorp voortgezet. In totaal is in stadsdeel Nieuw-West nu voor één sportpark en twee sporthallen het beheer en de exploitatie ondergebracht in stichtingen. Een integrale evaluatie heeft echter tot nu toe niet plaatsgevonden. In 2012 gaf het stadsdeel Nieuw-West in een visie op de sportparken aan te zullen onderzoeken wat de gewenste vorm van exploitatie is voor alle sportaccommodaties.

Wij concluderen dat het stadsdeel Nieuw-West deels voldoet aan toetsaspect 2.3.A. 'Meerjarenonderhoudsplannen - sportparken'. Voormalig stadsdeel Osdorp had een meerjarenonderhoudsplan voor zijn twee sportparken opgesteld. De andere twee voormalige stadsdelen hebben dat niet gedaan voor de vier sportparken. Uitvoering van onderhoud vond in 2009 en 2010 plaats op ad hoc basis; in 2011 is er geen onderhoud uitgevoerd. Het stadsdeel Nieuw-West heeft daarna onderhoudsplannen voor de jaren 2012 tot en met 2014 opgesteld voor de sportparken.

Het stadsdeel Nieuw-West voldoet niet aan toetsaspect 2.3.B. 'Meerjarenonderhoudsplannen - sporthallen'. In de exploitatieovereenkomsten met de twee stichtingen die de twee sporthallen beheren en exploiteren is bepaald dat de stichtingen een meerjarenonderhoudsplan moeten opstellen en dat zij dat jaarlijks moeten actualiseren. We hebben het stadsdeel gevraagd om alle beschikbare meerjaren onderhoudsplannen van de afgelopen jaren (2009-2012), maar hebben geen plannen ontvangen.

3.4 Financiën sportaccommodaties stadsdeel

3.4.1 Normenkader

Het normenkader is in paragraaf 1.4 geïntroduceerd en toegelicht. In tabel 3.4 zijn de normen voor kosten en opbrengsten met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

Tabel 3.4 - Normenkader kosten en opbrengsten sportaccommodaties stadsdeel Nieuw-West

Norm	Toetsaspect
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten: 3.1.A. - totaal overzicht sportparken 3.1.B. - overzicht per sportpark 3.1.C. - totaal overzicht sporthallen 3.1.D - overzicht per sporthal

3.4.2 Financiën sportparken

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten

De rekenkamer constateert dat het stadsdeel Nieuw-West bij de sportparken deels voldoet aan het eerste toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Het stadsdeel voldoet matig aan het tweede toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sportpark). De twee toetsaspecten worden hieronder behandeld.

Toetsaspect 3.1.A. Totaal overzicht sportparken

Het stadsdeel definieert onderhoud aan de sportparken als al het onderhoud binnen de hekken: naast het onderhoud aan de velden betreft het bijvoorbeeld ook het baggeren van sloten, groenonderhoud, plaatsen van fietsenrekken en onderhoud aan bomen.

Volgens het stadsdeel zijn alle kosten en opbrengsten van alle afdelingen die betrekking hebben op het onderhoud aan de sportparken in het voor DMO opgestelde overzicht opgenomen. Er zijn dus geen 'verborgen' sportparkkosten of sportparkopbrengsten. Alleen sportpark Ookmeer vormt hierop een uitzondering omdat er een openbare weg door heen loopt en zich daar ook parkeerplaatsen bevinden. De kosten van het onderhoud aan deze weg en parkeerplaatsen drukken niet op het sportbudget maar komen ten laste van een andere afdeling die de openbare ruimte onderhoudt. Deze kosten zijn dan ook niet in de aan DMO aangeleverde financiële overzichten opgenomen.²⁵

In stadsdeel Nieuw-West drukken alle kosten van het eigen personeel en de centraal doorbelaste kosten voor alle sportaccommodaties uitsluitend op het product sportactiviteiten. Deze kosten betreffen dus niet alleen het beheer en de exploitatie voor de sporthallen en de sportparken maar ook die voor andere sportaccommodaties als gymzalen, het zwembad, de wielervedbaan en het watersportcentrum.²⁶

Toetsaspect 3.1.B. Overzicht per sportpark

De door het stadsdeel aangeleverde financiële gegevens (realisatie 2012) geven voor sommige kostensoorten de totaalbedragen voor verschillende sportparken samengevoegd weer. Zo is er één totaalbedrag aan kapitaallasten voor alle 'sportvelden' en één totaalbedrag aan kapitaallasten voor 'groene sportvelden' in het overzicht beschikbaar. De kapitaallasten per sportpark zijn dus niet afzonderlijk uitgesplitst. Voor andere soorten kosten zijn de bedragen wel per sportpark inzichtelijk, bijvoorbeeld voor gas, afvalverwerking, belastingen en heffingen, verzekeringen en overige uitbestedingen.

Aan de kant van de opbrengsten zijn verschillende soorten inkomsten onderscheiden: huuropbrengsten terreinen, huuropbrengsten gebouwen, opbrengsten reclameuitingen en overige inkomsten. Deze zijn, indien van toepassing, beschikbaar per sportpark. Er is echter wel een gering bedrag aan inkomsten geboekt op het onderdeel

²⁵ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Nieuw-West op 11 maart 2013

²⁶ Bron: door stadsdeel aan BMC aangeleverde gegevens.

‘sportactiviteiten algemeen’ waarvan niet duidelijk is of het op een sportaccommodatie betrekking heeft.

Zoals gezegd drukken in stadsdeel Nieuw-West alle kosten van het eigen personeel en de centraal doorbelaste kosten uitsluitend op het product sportactiviteiten. Er vindt geen doorbelasting plaats naar de diverse sportaccommodaties. Ook DMO is het niet gelukt de directe personeelskosten sport en de indirecte centraal doorbelaste kosten per stadsdeel te onderscheiden in haar onderzoek. Deze kosten betreffen bovendien niet alleen het beheer en de exploitatie voor de sporthallen en de sportparken maar ook die voor andere sportaccommodaties als gymzalen, het zwembad, de wielervedbaan en het watersportcentrum. Een uitzondering hierop vormen de directe en indirecte kosten voor sportpark De Eendracht. Zij zijn niet in het overzicht opgenomen omdat deze zijn opgenomen in de exploitatieovereenkomst met de stichting Sportpark De Eendracht (2012). Het stadsdeel heeft ons gemeld de directe en indirecte kosten te hebben bepaald die duidelijk toe te rekenen waren aan dit sportpark voordat deze overeenkomst met de stichting is ondertekend.²⁷

3.4.3 Financiën sporthallen

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten

De rekenkamer constateert dat het stadsdeel Nieuw-West bij de sporthallen in beperkte mate voldoet aan het derde toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Het stadsdeel voldoet niet aan het vierde toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sportpark). Op beide toetsaspecten wordt hieronder op ingegaan.

Toetsaspect 3.1.C. Totaal overzicht sporthallen

De door het stadsdeel aangeleverde financiële gegevens geven voor alle soorten kosten (realisatie 2012) de totaalbedragen voor de twee sporthallen samen weer.

De kosten die het stadsdeel maakt in de vorm van bijdragen voor het beheer en de exploitatie aan de twee stichtingen zijn niet in de gerealiseerde kosten 2012 opgenomen. Wellicht zijn deze in de jaarrekening van een andere afdeling ondergebracht. Uit de begrote bijdragen voor 2012 die door het stadsdeel in het overzicht voor DMO zijn opgenomen blijkt dat deze bijdragen het merendeel van de kosten uitmaken. Er zijn kapitaallasten geboekt op de afdeling Sport&Recreatie. Volgens het stadsdeel zijn er ook kapitaallasten geboekt bij de afdeling Vastgoed in 2012. In het beschikbare overzicht staat echter alleen het begrote bedrag aan kapitaallasten bij de afdeling Vastgoed en niet het gerealiseerde bedrag over 2012.

²⁷ Mail stadsdeel aan rekenkamer van 11 maart 2013

De opbrengsten (realisatie 2012) lijken niet volledig gezien het grote verschil met de begrote opbrengsten. Het in het overzicht opgenomen gerealiseerde bedrag aan huurinkomsten is bijna zes keer lager dan begroot. Het stadsdeel heeft aangegeven dat er de afgelopen jaar intern onduidelijkheid was over de inkomsten uit huur van de sporthallen.

Toetsaspect 3.1.D. Overzicht per sporthal

Zoals gezegd geven de door het stadsdeel aangeleverde financiële gegevens voor alle soorten kosten (realisatie 2012) de totaalbedragen voor de twee sporthallen samen weer. Zo zijn de kapitaallasten van de afdeling Sport&Recreatie niet per sporthal beschikbaar. Ook de andere kosten over 2012, gemaakt door de afdeling Sport & Recreatie, zijn alleen op totaal niveau beschikbaar. Er is geen onderscheid per hal.

Ook de opbrengsten (realisatie 2012) zijn niet per hal uitgesplitst, inzichtelijk gemaakt. De onderscheiden opbrengsten zijn huuropbrengsten gebouwen, huuropbrengsten terreinen en opbrengsten reclame-uitingen. Deze zijn niet per hal beschikbaar.

Zoals in de vorige paragraaf opgemerkt, drukken in stadsdeel Nieuw-West alle kosten van het eigen personeel en de centraal doorbelaste kosten uitsluitend op het product sportactiviteiten. Er vindt geen doorbelasting plaats naar de diverse sportaccommodaties. Deze kosten betreffen bovendien niet alleen het beheer en de exploitatie voor de sporthallen en de sportparken maar ook die voor andere sportaccommodaties als gymzalen, het zwembad, de wielervedbaan en het watersportcentrum. Wij hebben niet kunnen constateren dat voor de sportcentra Ookmeer en Caland ook is uitgerkend – net als het stadsdeel voor sportpark De Eendracht heeft gedaan – welke directe en indirecte kosten aan deze sportcentra toe te rekenen waren en of deze in de exploitatieovereenkomsten met de twee stichtingen zijn opgenomen.

3.4.4 Conclusie financiën

Sportparken

We concluderen dat het stadsdeel Nieuw-West deels voldoet aan toetsaspect 3.1.A. 'Overzicht kosten en opbrengsten - totaal overzicht sportparken'.

Het stadsdeel heeft aangegeven dat bijna alle kosten van alle afdelingen die betrekking hebben op de sportparken zijn opgenomen maar dat bijvoorbeeld de kosten voor het onderhoud aan de openbare weg en parkeerplaats bij sportpark Ookmeer hier niet in zitten. Er is wel een totaalbedrag aan personeelskosten en centraal doorbelaste kosten aanwezig maar hierin zijn niet alleen de kosten voor sporthallen en sportparken meegenomen maar ook die voor andere sportaccommodaties als gymzalen, het zwembad, de wielervedbaan en het watersportcentrum.

We concluderen dat het stadsdeel Nieuw-West in beperkte mate voldoet aan toetsaspect 3.1.B. 'Overzicht kosten en opbrengsten - overzicht per sportpark'. Het stadsdeel heeft deels inzicht in het totaal aan gerealiseerde kosten per sportpark. De kapitaallasten zijn bijvoorbeeld niet per sportpark uitgesplitst maar voor andere soorten kosten is dat wel het geval. Het stadsdeel heeft grotendeels inzicht in de

inkomsten per sportpark. Slechts van een gering bedrag aan inkomsten is niet duidelijk of het op een sportaccommodatie betrekking heeft. Alle kosten van het eigen personeel en de centraal doorbelaste kosten zijn op een bedrag geboekt. Er vindt geen doorbelasting plaats naar de diverse sportaccommodaties. Deze kosten betreffen bovendien niet alleen het beheer en de exploitatie voor de sporthallen en de sportparken maar ook die voor andere sportaccommodaties als gymzalen en het zwembad.

Sporthallen

We concluderen dat het stadsdeel Nieuw-West in beperkte mate voldoet aan toetsaspect 3.1.C. 'Overzicht kosten en opbrengsten - totaal overzicht sporthallen'. De door het stadsdeel aangeleverde financiële gegevens geven voor alle soorten kosten (realisatie 2012) de totaalbedragen voor de twee sporthallen samen weer. De kosten die het stadsdeel maakt in de vorm van bijdragen voor het beheer en de exploitatie aan de twee stichtingen zijn niet in de gerealiseerde kosten 2012 opgenomen terwijl dit onderdeel het merendeel van de kosten aan de sporthallen betreft. Daarnaast ontbreekt een deel van de kapitaallasten in de realisatiecijfers. De geboekte gerealiseerde opbrengsten zijn bovendien niet volledig. Het gerealiseerde bedrag aan huurinkomsten is bijna zes keer lager dan begroot. Het stadsdeel heeft aangegeven dat er de afgelopen jaar intern onduidelijkheid was over de inkomsten uit huur van de sporthallen.

We concluderen dat het stadsdeel Nieuw-West niet voldoet aan toetsaspect 3.1.D. 'Overzicht kosten en opbrengsten - overzicht per sporthal'. De kapitaallasten en overige kosten zijn niet per hal uitgesplitst en de bijdragen die het stadsdeel geeft aan de stichtingen Sportcentrum Caland en Sportcentrum Ookmeer voor exploitatie en beheer zijn niet opgenomen. Er is geen inzicht in de opbrengsten per sporthal en deze lijken bovendien niet volledig gezien het grote verschil met de begrote opbrengsten. Zoals gezegd heeft het stadsdeel aangegeven dat er de afgelopen jaar intern onduidelijkheid was over inkomsten uit huur van de sporthallen. Alle kosten van het eigen personeel en de centraal doorbelaste kosten zijn op een bedrag geboekt. Er vindt geen doorbelasting plaats naar de diverse sportaccommodaties. Deze kosten betreffen bovendien niet alleen het beheer en de exploitatie voor de sporthallen en de sportparken maar ook die voor andere sportaccommodaties als gymzalen en het zwembad. Onduidelijk is of de directe en indirecte kosten zijn overgedragen aan de externe exploitanten van de sportcentra Caland en Ookmeer in de exploitatieovereenkomsten.

3.5 Conclusie beleid en financiën stadsdeel

In tabel 3.5 zijn de conclusies ten aanzien van beleid en financiën samengevat.

Tabel 3.5 - Score beleid en financiën stadsdeel Nieuw-West

Norm	Toetsaspect	Score
Beleid		
<i>Beleid sport algemeen</i>		
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad 1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld	5 5
<i>Beleid sportaccommodaties</i>		
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen 2.1.A behoefte 2.1.B Huidige kwaliteit 2.1.C Beoogde kwaliteit 2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie 2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen 2.3.A. voor sportparken 2.3.B. voor sporthallen	 3 3 2 2 3 1

Norm	Toetsaspect	Score
Financiën		
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten: 3.1.A. - totaal overzicht sportparken 3.1.B. - overzicht per sportpark 3.1.C. - totaal overzicht sporthallen 3.1.D - overzicht per sporthal	 3 2 2 1

1 = slecht; 2 = matig; 3 = redelijk; 4 = voldoende; 5 = goed

4 Stadsdeel Noord

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie van de beschikbare informatie van stadsdeel Noord behandeld. Daarbij komt achtereenvolgens aan de orde de beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties (sportparken en sporthallen), het algemene sportbeleid, het specifieke sportbeleid voor de sportaccommodaties en de financiën die gemoeid zijn met de sportaccommodaties. De rekenkamer toetst deze vervolgens aan de toetsaspecten die opgenomen zijn in het eerder vermelde normenkader voor beleid en financiën.

4.2 Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties

In deze paragraaf zijn de basisvoorzieningen, de sportparken en sporthallen voor dit onderzoek, opgenomen voor de buiten- en binnensport van stadsdeel Noord.

In stadsdeel Noord liggen voor de buitensport 10 sportparken. De sportparken zijn in het overzicht van de onderstaande tabel opgenomen. Daarin wordt ook aangegeven welke vorm van beheer en exploitatie van toepassing is.

Tabel 4.1 - Overzicht sportparken stadsdeel Noord

Sportparken	Vorm van beheer en exploitatie	Toelichting
Durgerdam	Stadsdeel zelf	
Scheklingwoud	Stadsdeel zelf	
De Weeren	Stadsdeel zelf	
Elzenhagen	Stadsdeel zelf	
Vliegenbos	Stadsdeel zelf	
Buiksloterbanne	Stadsdeel zelf	
Kadoelen	Stadsdeel zelf	Deel tennis: privaat
Tuindorp oostzaan	Stadsdeel zelf	
Oostzanerwerf	Stadsdeel zelf	
De Melkweg	Stadsdeel zelf	

Deze sportparken zijn eigendom van het stadsdeel en in eigen beheer; het stadsdeel doet de exploitatie van deze accommodaties zelf. Op het sportpark Kadoelen is het stadsdeel een publiekprivate samenwerking aangegaan met de Tennisacademy. Deze doet het (dagelijks) beheer en de exploitatie van 14 gravel tennisbanen en 5 kunststof tennisbanen. Ook het groot onderhoud van de tennisbanen is de verantwoordelijkheid van de Tennisacademy.

Bij de sportparken zijn niet alle velden meer verhuurd omdat er een overschot aan velden voor de voetbal is. Bij het sportpark De Weeren zijn twee grassportvelden, één grasveld en één grastrainingsveld niet verhuurd, bij Buiksloterbanne twee asfalt handbalvelden niet.

Bij sportpark Kadoelen worden twee kunststof tennisbanen niet verhuurd. Bij sportpark De Melkweg gaan met ingang van 2013 2 grassportvelden uit de verhuur en één grastrainingsveld.

Stadsdeel Noord heeft 2 sporthallen voor de binnensport beschikbaar en twee gymzalen die gezien kunnen worden als een halve sporthal. In onderstaande tabel is een overzicht van de sportaccommodaties opgenomen

Tabel 4.2 - Overzicht sporthallen stadsdeel Noord

Sporthallen	Vorm van beheer en exploitatie	Toelichting
De Weeren	Stadsdeel zelf	
Elzenhagen	Stadsdeel zelf	
Mgr. Bekkerschool	Stadsdeel zelf	½ sporthal

De eerste twee zijn standaard sporthallen, de derde is een ½ sporthal (een dubbele gymnastiekzaal). Sporthal Elzenhagen is tot september 2013 buiten gebruik vanwege aangetroffen asbest en renovatie. Deze sporthallen zijn eigendom van het stadsdeel en in eigen beheer; het stadsdeel doet de exploitatie van deze accommodaties zelf.

4.3 Beleid stadsdeel

De centrale stad en het stadsdeel Noord ontwikkelen beide beleid voor de sport. We hebben onderzocht of het stadsdeel naast algemeen beleid voor de sport ook nog specifiek beleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel heeft ontwikkeld.

4.3.1 Normenkader

In paragraaf 1.4 zijn de normen geïntroduceerd en toegelicht. In tabel 4.3 zijn deze normen met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

Tabel 4.3 - Normenkader beleid sport algemeen en beleid sportaccommodaties stadsdeel Noord

Norm	Toetsaspect
<i>Beleid sport algemeen</i>	
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad 1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld

Norm	Toetsaspect
<i>Beleid sportaccommodaties</i>	
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen 2.1.A behoefte 2.1.B Huidige kwaliteit 2.1.C Beoogde kwaliteit) 2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie 2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen 2.3.A. voor sportparken 2.3.B. voor sporthallen

4.3.2 Beleid sport algemeen

Er zijn twee toetsaspecten voor het beoordelen van het algemeen sportbeleid van stadsdeel Noord. Aan het eerste aspect (sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met de centrale stad) wordt voldaan en aan het tweede aspect (door stadsdeel vastgesteld) ook.

Toetsaspect 1.1 Sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met centrale stad

De sportnota voor Noord (Volop in beweging 2009-2012) is volgens het stadsdeel geschreven in het verlengde van het sportplan van de centrale stad Amsterdam 2009-2012. Een evaluatie van het sportbeleid heeft niet plaatsgevonden.²⁸

Toetsaspect 1.2 Sportnota voor de jaren 2009-2012 door stadsdeel vastgesteld?

In stadsdeel Noord is de sportnota *Volop in beweging* voor de periode 2009-2012 door de raad vastgesteld. De nota is door de raad vastgesteld op 25 maart 2009 (A-1916). Een nieuwe sportnota voor de periode 2013-2016 die aansluit op de beleidsbrief Sportplan 2013-2016 van de centrale stad is in ontwikkeling.²⁹

4.3.3 Beleid sportaccommodaties

Binnen dit beleid is het belangrijk inzicht te hebben in de behoefte en het aanbod van de binnen- en buitensportaccommodaties, de huidige kwaliteit daarvan en de kwaliteit die het stadsdeel wil nastreven. Daarnaast is de keuze in de vorm van beheer en exploitatie van de sportaccommodaties een belangrijk onderdeel. Heeft het stadsdeel er expliciet voor gekozen dit allemaal zelf te doen, het uit te besteden of bepaalde taken over te dragen?

²⁸ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013. Volgens het stadsdeel is de nota niet geëvalueerd omdat een belangrijk onderdeel van de nota, optimalisering van sportaccommodaties, nog volop in uitvoering is.

²⁹ Zie vorige voetnoot.

Toetsaspect 2.1 Inzicht in basisvoorzieningen

Bij inzicht in basisvoorziening gaat het om aandacht voor de behoefte aan sportaccommodaties en de huidige en beoogde kwaliteit van voorzieningen voor de toekomst.

De rekenkamer constateert dat stadsdeel Noord aan het eerste toetsaspect voldoet; aan de twee andere aspecten (huidige en beoogde kwaliteit) in beperkte mate.

De toetsaspecten komen hieronder achtereenvolgens aan bod.

Toetsaspect 2.1.A. Behoeft

De *behoefte* aan (voetbal)velden is in stadsdeel Noord kleiner dan het nu beschikbare aanbod bij de sportparken. Bij de sportparken in Noord worden een aantal velden niet verhuurd. Noord heeft ongeveer 12 voetbalvelden te veel. De raad wil (zie sportnota "Noord Volop in beweging") "dat de bespelingspercentages in ieder geval naar 70% gaat." Stadsdeel Noord heeft ten behoeve daarvan ook een notitie in 2011 opgesteld; 'toekomstvisie Voetbalverenigingen en accommodaties'. Met de uitvoering van deze notitie is Noord in 2011 begonnen. Daarin is ook de 'vraag en aanbodanalyse' van de centrale stad meegenomen. Er was al eerder geconstateerd dat het bespelingspercentage in Noord te laag was, voor met name voetbal. Op basis van deze ontwikkelingen is door het stadsdeel de eerder genoemde notitie geschreven. Met betrekking tot de sporthallen is de huidige behoefte door twee sporthallen en de halve sporthal (twee gymzalen) afgedekt.

Noord besteedt in haar beleid geen aandacht aan het feit dat het stadsdeel relatief veel kleinere sportparken heeft. Dit gegeven is vermeld in een bijlage van het Sportplan 2009-2012 van de centrale stad en de centrale stad geeft aan dat zij wil investeren in de ontwikkeling van één of twee parken tot een toppark³⁰.

Toetsaspect 2.1.B. Huidige kwaliteit

Stadsdeel Noord geeft aan dat de huidige *kwaliteit* van de sportparken en sporthallen verbeterd kan worden. Er is zowel bij de sporthallen als bij de sportparken achterstallig onderhoud. In de genoemde sportnota is opgenomen dat "De sporthallen zijn gedateerd en achterstallig onderhoud leidt tot gevaarlijke situaties. De twee hallen voldoen kortom niet meer aan de huidige kwaliteit en kwantiteitseisen." Eén van de sporthallen (Elzenhagen) wordt inmiddels gerenoveerd. Voor een deel is het achterstallig onderhoud te verklaren doordat het stadsdeel nieuwbouwplannen had; daardoor werd er weinig geïnvesteerd in het groot onderhoud bij de sportparken en sporthallen.³¹ De huidige kwaliteit van de sportparken en sporthallen wordt niet uitgedrukt in een te bereiken concreet streefniveau.

Toetsaspect 2.1.B. Beoogde kwaliteit

De huidige kwaliteit van de sportparken en sporthallen komt niet overeen met de beoogde kwaliteit. Bij de sportparken en sporthallen is achterstallig onderhoud. Het stadsdeel heeft nog geen kwaliteitsindicator. Het stadsdeel is daar wel naar op zoek. Het stadsdeel zal eerst moeten bepalen welk basisniveau het minimale is

³⁰ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013.

³¹ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013.

waaronder men wil verhuren.³² De beoogde kwaliteit van de sportparken en sporthallen wordt niet uitgedrukt in een te bereiken concreet streefniveau.

Toetsaspect 2.2 Aandacht voor vorm van beheer/exploitatie

Stadsdeel Noord voldoet slechts in beperkte mate aan dit toetsaspect.

Het stadsdeel heeft geen specifiek accommodatiebeleid ontwikkeld. De enige notitie die het stadsdeel heeft is een notitie over de toekomst van voetbalvelden uit 2011 (Toekomstvisie voetbalvelden) die ingegeven is door bezuinigingen. Bij deze notitie is een motie aangenomen om een pilot beheer nieuwe stijl te doen. De invulling daarvan is niet gedefinieerd. Door deze motie en de BTW belaste exploitatie van sportparken is de vraag met betrekking tot beheer en exploitatie wel gaan spelen.

In stadsdeel Noord is niet een expliciete keuze gemaakt in de sportnota 2009-2012 met betrekking tot de vorm van beheer en exploitatie van de sportaccommodaties. De huidige keuze voor de vorm van beheer is historisch bepaald en was altijd zo.³³

Er is sprake van een publiek/private-samenwerking bij het tennispark op sportpark Kadoelen. Op dit park is een breedtesportvereniging ATC Kadoelen en een particuliere ondernemer met een tennishal aanwezig. De ondernemer heeft een samenwerkingsverband met de Tennis Academy. Stadsdeel Noord heeft geen budget om de buitenbanen van de breedtesportvereniging op te knappen omdat de herplaatsing en het verbeteren van de voetbalvelden veel geld kost. Het opknappen van de banen wordt door de Tennis Academy gedaan in ruil voor huurvermindering.³⁴

Op dit moment is dit het enige publiek/private samenwerkingsverband in stadsdeel Noord. Het stadsdeel is daarnaast in gesprek met TC Elzenhagen op sportpark Vliegenbos over onderhoudswerkzaamheden in ruil voor huurvermindering.³⁵ Dit overleg is in een afrondende fase.

Er zijn geen aparte beleidsnotities naar de raad gegaan met betrekking tot (meer) verzelfstandigen, het oprichten van stichtingen, privaat of andere vormen van beheer/exploitatie. Het huidig beleid en uitvoering met betrekking tot publiek/private samenwerking gebeurt ad hoc. De sportnota *Volop in beweging* 2009-2012 is in stadsdeel Noord leidend bij het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties. Het daarin opgenomen uitgangspunt met betrekking tot het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties is:

“Het stadsdeel verzorgt zelf het beheer en de exploitatie van binnen- en buitensportaccommodaties.”

Toetsaspect 2.3 Meerjarenonderhoudsplannen

Wij gaan achtereenvolgens in op de onderhoudsplannen voor de sportparken en de sporthallen. We constateren daarbij dat het stadsdeel zowel voor de sportparken als de sporthallen niet voldoet aan dit toetsaspect.

³² Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013.

³³ Zie vorige voetnoot.

³⁴ Zie vorige voetnoot.

³⁵ Zie vorige voetnoot.

Toetsaspect 2.3.A. Sportparken

Stadsdeel Noord maakt bij het onderhoud in de sportparken een onderscheid tussen het onderhoud voor het stadsdeel en de verenigingen. De verenigingen zijn verantwoordelijk voor de clubhuizen en kantines op de sportparken. De afdeling Wijkbeheer maakt de meerjarenonderhoudsprogramma's voor de sportparken en voert deze uit. Voor de parken is er een uitgebreid schema waarin staat wanneer in principe welk veld gerenoveerd moet worden. Per jaar wordt bekeken of er in het stadsdeel geld beschikbaar is om het uit te voeren.³⁶ Het stadsdeel moet het genoemde schema actualiseren omdat 12 voetbalvelden afgestoten worden en daar kunstgrasvelden aangelegd worden. Hierna moeten er in 2014 geactualiseerde meerjarenonderhoudsplannen voor de sportparken komen.³⁷ Het stadsdeel geeft aan meerjarenonderhoudsplannen te hebben voor de sportparken. Deze onderhoudsplannen voldoen in beperkte mate. Het betreft alleen het sporttechnisch onderhoud voor de jaren 2011 en 2012 (Meerjareninvesteringsprogramma sportparken 2011-2019).; voor de jaren 2009 en 2010 zijn deze er niet. Er zijn bovendien geen meerjarenonderhoudsplannen voor ander onderhoud beschikbaar gesteld; het onderhoud aan bijvoorbeeld kabels en leidingen, groen en bomen is hier niet in opgenomen.

Stadsdeel Noord heeft als uitgangspunt in haar sportplan Volop in beweging 2009-2012 opgenomen: "Verreweg het grootste deel van het personeel (van het stadsdeel) verzorgt het onderhoud en beheer van de sportvelden." Het onderhoud aan de velden vindt alleen plaats binnen de lijnen. Voor het onderhoud buiten de lijnen is geen budget beschikbaar. Dit gebeurt alleen als er middelen beschikbaar zijn.

Toetsaspect 2.3.B. Sporthallen

De meerjarenonderhoudsplannen voor de sporthallen worden door de afdeling Vastgoed ontwikkeld. Het stadsdeel Noord heeft een Vastgoednota uit 2007 die volgens het stadsdeel nog steeds van toepassing is. De afdeling Sport heeft geen budget voor het groot onderhoud van de sporthallen, wel voor het dagelijks onderhoud (huurders onderhoud).

De afgelopen jaren is er door het stadsdeel vanwege nieuwbouwplannen weinig geïnvesteerd in het groot onderhoud. Dit had te maken met de plannen voor een nieuwe sporthal, een nieuw zwembad en aanstaande voetbalverplaatsingen. Daardoor ontstond achterstallig onderhoud op de sportaccommodaties. Stadsdeel Noord is nu een inhaalslag aan het maken op de sportaccommodaties. Het stadsdeel heeft geen meerjarenonderhoudsplannen voor de sporthallen; de verwachting van nieuwbouw is hierin een groot aantal jaren leidend geweest.³⁸

³⁶ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013.

³⁷ Zie vorige voetnoot.

³⁸ Het stadsdeel geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan "Nu bekend is dat er vooralsnog geen nieuwbouw mogelijk is, is in 2012 besloten tot grondige renovatie van beide hallen zodat ze goed en veilig zijn voor de komende 10 jaar, in afwachting van nieuwbouw na deze 10 jaar. Vanwege de beperkte periode van 10 jaar is groot onderhoud niet meer noodzakelijk. Gezien het bovenstaande is er nu geen noodzaak om een meerjarenonderhoudsplan op te stellen."

4.3.4 Conclusie beleid

Wij concluderen met betrekking tot de toetsaspecten voor het beleid in stadsdeel Noord het volgende:

- Het stadsdeel voldoet aan de toetsaspecten 1.1 en 1.2; het stadsdeel heeft een *algemene sportnota* die is afgestemd met de centrale stad en is *vastgesteld*.
- Het stadsdeel voldoet deels aan toetsaspect 2.1;
 - Aan aspect 2.1.A. voldoet het stadsdeel; het stadsdeel heeft *inzicht* in de behoefte aan sportaccommodaties. Het beleid om de genoemde knelpunten (te veel aan voetbalvelden) op te lossen is recent ontwikkeld en de uitvoering is in 2011 begonnen.
 - Aan aspect 2.1B voldoet het stadsdeel in beperkte mate; de huidige kwaliteit van de sportparken en sporthallen is volgens het stadsdeel onvoldoende maar het stadsdeel heeft dit niet concreet uitgedrukt in een streefniveau of cijfer.
 - Aan aspect 2.1.C. voldoet het stadsdeel in beperkte mate; het beleid met betrekking tot de kwaliteit van de sportaccommodaties (sporthallen en sportparken) komt niet overeen met wat het stadsdeel beoogde en een kwaliteitsindicator is (nog) niet beschikbaar.
- Het stadsdeel voldoet aan toetsaspect 2.2 in beperkte mate; de huidige vorm van beheer en exploitatie is historisch ontstaan. Het stadsdeel verzorgt zelf het beheer en de exploitatie van de sporthallen en sportparken. Het beleid voor vormen van beheer en exploitatie van sportaccommodaties of bepaalde delen van sportaccommodaties vindt in de praktijk ad hoc per accommodatie plaats. Er is tot nu toe beleidsmatig geen aandacht voor een keuze (mogelijkheden) voor een vorm van beheer en exploitatie.
- Het stadsdeel voldoet aan toetsaspect 2.3;
 - Aan toetsaspect 2.3.A. wordt in beperkte mate voldaan; het stadsdeel gebruikt alleen meerjarenonderhoudsplannen voor het sporttechnisch onderhoud en niet voor het overige onderhoud. Alleen voor de jaren 2011 en 2012 is een meerjarenplanning voor het sporttechnisch onderhoud beschikbaar (Meerjareninvesteringsprogramma sportparken 2011-2019). Voor de jaren 2009 en 2010 zijn deze er niet. De rekenkamer constateert dat deze ten gevolge van ontbrekende budgetten maar voor een deel uitgevoerd wordt.
 - Aan toetsaspect 2.3.B. wordt niet voldaan; het stadsdeel gebruikt geen meerjarenonderhoudsplannen voor de sporthallen.

4.4 Financiën sportaccommodaties stadsdeel

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de beschikbare kosten en opbrengsten van de sportaccommodaties. Daarbij is 2012 het basisjaar.

4.4.1 Normenkader

In paragraaf 1.4 zijn de normen geïntroduceerd en toegelicht. In tabel 4.4 zijn deze normen met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

Tabel 4.4 - Normenkader kosten en opbrengsten sportaccommodaties

Norm	Toetsaspect
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten 2012 3.1.A. - totaal overzicht sportparken 3.1.B. - overzicht per sportpark 3.1.C. - totaal overzicht sporthallen 3.1.D - overzicht per sporthal

4.4.2 Financiën sportparken

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten 2012

Stadsdeel Noord voldoet bij de sportparken deels aan het eerste toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Het stadsdeel voldoet niet aan het tweede toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sportpark).

Toetsaspect 3.1.A. Totaal overzicht sportparken

De door het stadsdeel Noord aangeleverde financiële gegevens geven de kosten en opbrengsten van sportparken in totaal weer.

Niet alle kosten van het onderhoud bij de sportparken zijn opgenomen. Kosten van boombeheer en baggeren zijn niet opgenomen bij de sportparken. De afdeling van het stadsdeel die het boombeheer doet, beheert alleen de bomen in de openbare ruimte. De kosten van boombeheer en baggeren zouden in principe betaald moeten worden uit de onderhoudsbegroting van sport. Hetzelfde geldt voor de kosten van hekwerken, afrasteringen, groenstroken en tussenstroken; deze zijn ook niet opgenomen in het overzicht van de kosten van het sportpark.³⁹

Bij sportparken hanteert het stadsdeel Noord het onderscheid tussen de sportparken Oost en West van het Noord-Hollandse kanaal. Stadsdeel Noord heeft wel het aantal uren bepaald per soort veld voor onderhoud. Tot nu toe werden echter geen uitsplitsingen gemaakt naar sportpark. Nu wordt dit deels wel gedaan met verdeelsleutels.⁴⁰

Zoals eerder opgemerkt hanteert stadsdeel Noord als uitgangspunt dat het onderhoud alleen binnen de lijnen plaatsvindt. Voor het onderhoud buiten de lijnen is onvoldoende budget beschikbaar maar er vindt wel onderhoud plaats. Dit kan dus per jaar verschillen terwijl dit wel kosten zijn die in de exploitatie van het sportparken meegenomen zouden moeten worden.

³⁹ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013.

⁴⁰ Zie vorige voetnoot.

Het stadsdeel belast de kosten van bijvoorbeeld de afdeling, administratie standaard door aan de sportparken. Het stadsdeel heeft een overzicht van 17 kosten die doorbelast worden aangeleverd.

Volgens het stadsdeel worden wel alle opbrengsten bij de sportparken geboekt en zijn er geen opbrengsten die bij een andere organisatie onderdeel terecht komen.

Toetsaspect 3.1.B. Overzicht per sportpark

De kosten en opbrengsten zijn niet per sportpark beschikbaar. Bij het invoeren van "Besturen zonder ballast" is de onderverdeling 1. Sportvelden en 2. Groene sportvelden stedelijk doorgevoerd.

Stadsdeel Noord is vorig jaar begonnen met het uitsplitsen van de kosten en opbrengsten per sportpark vanwege de BTW belaste exploitatie. Bij een aantal sportparken is dit al in gang gezet, uiteindelijk wordt dat voor alle sportparken gedaan. De nu beschikbare informatie is alleen op het hoogste niveau, het totaal van alle 10 sportparken.⁴¹

4.4.3 Financiën sporthallen

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten 2012

Stadsdeel Noord voldoet bij de sporthallen deels aan het derde toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Het stadsdeel voldoet niet aan het vierde toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sporthal).

Toetsaspect 3.1.C. Totaal overzicht sporthallen

De geleverde informatie over 2012 van het stadsdeel geeft de kosten en opbrengsten van de 2 sporthallen en de ½ hal (2 gymzalen) in totaal weer. De nu beschikbare informatie is er alleen op het hoogste niveau, het totaal van alle sporthallen.

De sporthallen in stadsdeel Noord zijn eigendom van de afdeling Vastgoed. De afdeling Sport huurt nu de sporthallen van deze afdeling maar betaalt geen huur voor de sporthallen. Daarentegen wordt de ontvangen huur van sportverenigingen en overig gebruik wel bij de sporthallen geboekt als opbrengsten. Met andere woorden niet alle kosten worden op de sporthallen geboekt.

Het personeel voor de sporthallen werkt als een team voor beide sporthallen en schrijft geen tijd⁴². Vanwege deze reden is het moeilijk te bepalen wat de personele kosten zijn die doorbelast moeten worden. Het stadsdeel belast de kosten van bijvoorbeeld de afdeling, administratie standaard door aan de sporthallen. Het stadsdeel heeft een overzicht van 17 kosten die doorbelast worden aangeleverd.

⁴¹ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013.

⁴² Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Noord op 4 maart 2013.

Volgens het stadsdeel worden wel alle opbrengsten bij de sportparken geboekt en zijn er geen opbrengsten die bij een ander organisatie onderdeel terecht komen.⁴³

Toetsaspect 3.1.D. Overzicht per sporthal

Een overzicht van de kosten en opbrengsten per sporthal of de ½ hal zijn niet beschikbaar. Het inzicht in de exacte kosten bij de sporthallen is niet op het niveau van de sporthal beschikbaar.

4.4.4 Conclusie financiën

Wij concluderen met betrekking tot de financiën van de sportaccommodaties het volgende:

“Stadsdeel Noord voldoet in beperkte mate aan toetsaspect 3.1(overzicht van de kosten en opbrengsten per sportaccommodatie)”

- Aan toetsaspect 3.1.A wordt deels voldaan door het stadsdeel; er is een overzicht van de kosten en opbrengsten op het totale niveau van de sportparken. De kosten bij de sportparken zijn niet volledig; de kosten van het onderhoud van sportparken die ‘buiten de lijnen van het veld’ vallen zijn niet opgenomen in de kosten per sportaccommodatie. Dit geldt bijvoorbeeld voor bomen, baggeren en hekwerk.⁴⁴
- Aan toetsaspect 3.1.B wordt niet voldaan; een overzicht van de kosten en opbrengsten per sportpark zijn niet beschikbaar.
- Aan toetsaspect 3.1.C wordt deels voldaan door het stadsdeel; er is een overzicht van de kosten en opbrengsten op het totale niveau van de sporthallen. Deze zijn niet volledig; niet alle kosten worden doorbelast aan de sportaccommodaties. Zo wordt de huur van de sporthallen niet als kosten doorbelast aan de sporthallen. De personele kosten van de sporthallen zijn niet inzichtelijk op het niveau van de sporthal omdat niet daadwerkelijke personele uren doorbelast worden aan de sporthal
- Aan toetsaspect 3.1.D wordt niet voldaan; een overzicht van de kosten en opbrengsten per sporthal zijn niet beschikbaar.

⁴³ Zie voetnoot 21.

⁴⁴ In haar reactie op de Nota van Bevindingen, merkt stadsdeel Noord op dat “daar waar noodzakelijk worden kosten aan onderhoud buiten de lijnen wel gemaakt c.q. geboekt.”

4.5 Conclusie beleid en financiën stadsdeel

In de onderstaande tabel hebben we de conclusies ten aanzien van beleid en financiën samengevat.

Tabel 4.5 - Scores toetsaspecten Beleid en Financiën stadsdeel Noord

Norm	Toetsaspect	Score
Beleid		
<i>Beleid sport algemeen</i>		
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad	5
	1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld	5
<i>Beleid sportaccommodaties</i>		
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen 2.1.A behoefte 2.1.B Huidige kwaliteit 2.1.C Beoogde kwaliteit)	5 2 2
	2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie	2
	2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen 2.3.A. voor sportparken 2.3.B. voor sporthallen	2 1
Financiën		
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten 2012 3.1.A. - totaal overzicht sportparken 3.1.B. - overzicht per sportpark 3.1.C. - totaal overzicht sporthallen 3.1.D - overzicht per sporthal	3 1 3 1

1 = slecht 2 = matig 3 = redelijk 4 = voldoende 5 = goed

5 Stadsdeel Oost

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie van de beschikbare informatie van stadsdeel Oost behandeld. Daarbij komt achtereenvolgens aan de orde de beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties (sportparken en sporthallen), het algemene sportbeleid, het specifieke sportbeleid voor de sportaccommodaties en de financiën die gemoeid zijn met de sportaccommodaties. De rekenkamer toetst deze vervolgens aan de toetsaspecten die opgenomen zijn in het eerder vermelde normenkader voor beleid en financiën.

5.2 Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties

In deze paragraaf worden de gemeentelijke sportparken en sporthallen van stadsdeel Oost beschreven.

In stadsdeel Oost liggen momenteel (maart 2013) zes gemeentelijke sportparken. Het gaat om de sportparken Drieburg, Voorland, Middenmeer, Jeugdland Valentijnkade, IJburg voetbal hockey en IJburg tennis. Het beheer en de exploitatie van al deze sportparken zijn in handen van het stadsdeel. De circa 70 hectare aan sportparken ontvangt jaarlijks ruim twee miljoen bezoeken. Het stadsdeel zelf spreekt liever van sport- en recreatieparken omdat zij al jaren openbaar toegankelijk zijn. Daardoor kunnen ongebonden sporters er gratis terecht en kan er gebruik gemaakt worden van fitness apparaten, jeu de boules banen, een schaakspel en vier wandelroutes. Wij hebben de zes sportparken in het onderstaande overzicht met een korte toelichting opgenomen.

Tabel 5.1 - Overzicht sportparken stadsdeel Oost

Sportparken	Vorm van beheer en exploitatie	Toelichting
Drieburg	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer
Voorland	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer
Middenmeer	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer
Jeugdland Valentijnkade	Stadsdeel zelf	Ligt in voormalig stadsdeel Zeeburg.
IJburg voetbal hockey	Stadsdeel zelf	Aangelegd in huidig stadsdeel Oost in 2010
IJburg tennis	Stadsdeel zelf	Aangelegd in huidig stadsdeel Oost in 2011

Het stadsdeel kent momenteel (maart 2013) vijf gemeentelijke sporthallen. Dit zijn de sporthallen Wethouder Verheij, Wibaut, Zeeburg, IJburg en Centrum voor Vrije Tijd IJburg (CVT-IJburg). Het CVT-IJburg is eigenlijk geen volwaardige sporthal maar een sportzaal.⁴⁵ Het beheer en de exploitatie van vier sporthallen zijn in handen van het stadsdeel. De sporthal Wibaut wordt door de Universiteit van Amsterdam beheerd en geëxploiteerd. De kantines verpacht het stadsdeel grotendeels aan een externe exploitant. Voor het overblijvende deel doet het stadsdeel de verpachting. In elke hal bevindt zich een kantine maar de grootte en de verdien capaciteit verschilt per kantine. In de onderstaande tabel zijn de sportcentra met een korte toelichting opgenomen.

Tabel 5.2 - Overzicht sporthallen stadsdeel Oost

Sporthallen	Vorm van beheer en exploitatie	Toelichting
Wethouder Verheij	Stadsdeel	Vervangende nieuwbouw in 2008 in voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer.
Wibaut	Universiteit van Amsterdam (Stichting Beheer Sporthal Wibaut)	Ligt in voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer. Opening vervangende nieuwbouw verwacht in 2013.
Zeeburg	Stadsdeel	Ligt in voormalig stadsdeel Zeeburg.
IJburg	Stadsdeel	Opening in 2011 in huidig stadsdeel Oost.
CVT-IJburg	Stadsdeel	Opening in 2011 in huidig stadsdeel Oost. Net niet helemaal volwaardige sporthal.

5.3 Beleid stadsdeel

De centrale stad en het stadsdeel Oost ontwikkelen beide beleid voor de sport. We hebben onderzocht of het stadsdeel naast algemeen beleid voor de sport ook nog specifiek beleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel heeft ontwikkeld.

5.3.1 Normenkader

In paragraaf 1.4 zijn de normen geïntroduceerd en toegelicht. In tabel 5.3 zijn deze normen met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

⁴⁵ De ruimte is qua afmeting net te klein om de meeste zaalsportcompetities te kunnen faciliteren.

Tabel 5.3 - Normenkader beleid sport algemeen en beleid sportaccommodaties

Norm	Toetsaspect
<i>Beleid sport algemeen</i>	
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad 1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld
<i>Beleid sportaccommodaties</i>	
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen 2.1.A behoefte 2.1.B Huidige kwaliteit 2.1.C Beoogde kwaliteit 2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie 2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen 2.3.A. voor sportparken 2.3.B. voor sporthallen

5.3.2 Beleid sport algemeen

Er zijn twee toetsaspecten voor het beoordelen van het algemeen sportbeleid van stadsdeel Oost. Het stadsdeel voldoet zowel aan het eerste aspect (sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met de centrale stad) als aan het tweede aspect (door stadsdeel vastgesteld).

De lokale sportplannen 2009-2012 zijn opgesteld in een periode dat het huidige stadsdeel Oost nog niet bestond. Het huidige stadsdeel is per 2010 ontstaan uit de fusie van de twee voormalige stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg. De aparte sport- en beweegplannen 2009-2012 (2009) van de twee voormalige stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg zijn niet geïntegreerd in een nieuw beleidsdocument na hun fusie tot stadsdeel Oost.⁴⁶ Volgens stadsdeel Oost verschilden de plannen weinig van elkaar.⁴⁷ Het beleid is nu volledig geharmoniseerd bij het vaststellen van het nieuwe sportplan 2013-2016 van stadsdeel Oost in februari 2013 door de stadsdeelraad Oost. Het nieuwe sportplan sluit aan op de beleidsbrief Sportplan 2013-2016 van de centrale stad.

⁴⁶ Stadsdeel Oost merkte in zijn ambtelijke reactie op de Nota van Bevindingen van de rekenkamer op dat dit een bewuste keuze is geweest omdat de twee beleidsplannen in samenwerking waren ontwikkeld. Daarnaast stond reeds in de planning om het sportbeleid in 2012 te actualiseren.

⁴⁷ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Oost op 4 maart 2013

Toetsaspect 1.1 Sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met centrale stad

De voormalige stadsdelen hebben ieder een eigen sportplan geschreven dat afgestemd is met en een lokale uitwerking is van de sportnota 2009-2012 van de centrale stad:

- de nota *Sport en Bewegen Oost-Watergraafsmeer 2009-2012 (2009)*;
- de nota *Sport- en bewegplan Zeeburg 2009-2012 (2009)*.

Toetsaspect 1.2 Sportnota voor de jaren 2009-2012 door stadsdeel vastgesteld?

De stadsdeelraad van het voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer heeft op 29 september 2009 de nota *Sport en Bewegen Oost-Watergraafsmeer 2009-2012* vastgesteld. De stadsdeelraad van het voormalig stadsdeel Zeeburg heeft op 21 april 2009 het *Sport- en Bewegplan Zeeburg 2009-2012* vastgesteld.⁴⁸

5.3.3 Beleid sportaccommodaties

De centrale stad en het stadsdeel Oost ontwikkelen beide beleid voor de sport. De verdeling van de bevoegdheden is neergelegd in het al eerder genoemde bestuursakkoord uit 2003. We hebben onderzocht of het stadsdeel naast algemeen beleid voor de sport ook nog specifiek beleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel heeft ontwikkeld.

Toetsaspect 2.1 Inzicht in basisvoorzieningen

Bij inzicht in basisvoorziening gaat het om aandacht voor de behoefte aan sportaccommodaties en de huidige en beoogde kwaliteit van voorzieningenvoor de toekomst. De rekenkamer constateert dat stadsdeel Oost aan het eerste toetsaspect voldoet; aan de twee andere aspecten (huidige en beoogde kwaliteit) in beperkte mate. De toetsaspecten komen hieronder achtereenvolgens aan bod.

Toetsaspect 2.1.A. Behoeft

Beide voormalige stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg geven in hun sportplannen 2009-2012 op hoofdlijnen weer voor welke sportparken en sporthallen zij in 2009 het beheer en exploitatie verzorgen en wat zij de komende jaren willen doen om deze kwaliteit in 2012 verbeterd te hebben. Ook wordt inzicht gegeven in welke behoeften aan nieuwe sportaccommodaties er zijn binnen de voormalige stadsdelen.

Het voormalige stadsdeel Zeeburg constateerde in 2009 dat in Zeeburg geen officiële sportparken liggen maar wel Jeugdland Valentijnkade. Gemeld wordt dat op dit "sportpark" al geïnvesteerd is in het private tenniscomplex van vereniging de Tie-Breakers en een semiopenbaar kunstgrasveld. Daarnaast was er één sporthal (Zeeburg). Als knelpunt wordt in 2009 genoemd dat er een 'mismatch' is tussen de vraag naar en het aanbod van sportaccommodaties en een tekort aan vrijwel alle soorten sportvoorzieningen. Enkele populaire sporten als voetbal, hockey en atletiek konden daarom niet of onvoldoende in georganiseerd verband in Zeeburg beoefend worden.

⁴⁸ Deelraadsbesluit 2009/1947 van 21 april 2009 van stadsdeel Zeeburg en deelraadsbesluit 1003/212 van 29 september 2009 van stadsdeel Oost-Watergraafsmeer.

Het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer constateerde in zijn sportplan 2009-2012 dat zijn drie sportparken (Drieburg, Middenmeer en Voorland) behoren tot de intensiefst gebruikte sportparken in Amsterdam en dat er behoefte is aan een nog intensiever gebruik omdat de sportverenigingen groeien of langer wordende wachtlijsten kennen. Ook wordt geconstateerd dat er twee sporthallen zijn waarvan er één in 2008 al vervangen is door nieuwbouw (Wethouder Verheij). De andere sporthal moest ook worden vervangen volgens het stadsdeel door nieuwbouw (Wibaut).

In 2010 en 2011 zijn er twee nieuwe sporthallen en twee nieuwe sportparken op IJburg bijgekomen in stadsdeel Oost wat het totaal op zes sportparken en vijf sporthallen brengt.

In de *Nota visie beheer exploitatie en ontwikkeling van sportaccommodaties in stadsdeel Oost* (2012) merkt stadsdeel Oost op dat de zes sportparken intensief gebruikt worden.⁴⁹ De vraag naar veldsport overtrof het aanbod maar er waren geen mogelijke uitbreidingslocaties. De vijf gemeentelijke sporthallen waren (zeer) goed bezet volgens het stadsdeel. De vraag was op bepaalde momenten groter dan het beschikbare aanbod. Het was echter niet zo dat er lange wachtlijsten bestonden.

Toetsaspect 2.1.B.Huidige kwaliteit

De huidige kwaliteit van de sportaccommodaties in Zeeburg vermeldt het voormalige stadsdeel Zeeburg niet in zijn sportplan 2009-2012 (2009).

Het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer constateert in zijn sportplan 2009-2012 dat de kwaliteit van een aantal - niet bij naam genoemde - accommodaties ontoereikend is maar dat de sportparken er goed bijliggen.

In de *Nota visie beheer exploitatie en ontwikkeling van sportaccommodaties in stadsdeel Oost* (2012) merkt stadsdeel Oost op dat de zes sportparken goed onderhouden zijn. Het stadsdeel vermeldt echter niet wat de huidige kwaliteit is van de sporthallen. Zowel de voormalige twee stadsdelen als het nieuwe stadsdeel Oost hebben de toenmalige kwaliteit van de sportaccommodaties niet concreet uitgedrukt in een cijfer.

Toetsaspect 2.1.C.Beoogde kwaliteit

Het voormalig stadsdeel Zeeburg vermeldt in zijn sportplan 2009-2012 (2009) zich aan te sluiten bij de stedelijke doelstelling de kwaliteit van sportaccommodatie te verbeteren. Ook het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer beoogt in zijn sportplan 2009-2012 de kwaliteit van zijn accommodaties te verbeteren. Doel was om het al intensieve gebruik van de sportparken Drieburg, Middenmeer en Voorland in 2012 nog meer te intensiveren. Dit wilde het bereiken door de parken openbaar toegankelijk te maken voor sportief en recreatief gebruik, het aanleggen van kunstgrasvelden, het toelaten van maatschappelijke partijen en het bouwen van Multifunctionele centra. Ook was in het sportplan uit 2009 de ontwikkeling tot topparken beoogd van sportparken Middenmeer en Voorland.

In de *Nota visie beheer exploitatie en ontwikkeling van sportaccommodaties in stadsdeel Oost* (2012) merkt stadsdeel Oost op dat voor de sportparken het hoofddoel is om het

⁴⁹ De raadscommissie Algemene en Sociale Zaken heeft hier kennis van genomen in haar vergadering van april 2012.

gebruik van de sportvelden (nog) verder te optimaliseren. Het hoofddoel voor de vijf sporthallen was een bezuiniging in 2012 op het beheer en de exploitatie te realiseren. Zowel de voormalige twee stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg als het huidige stadsdeel Oost hebben de beoogde kwaliteit beleidsmatig niet concreet in een cijfer uitgedrukt. Wel heeft het stadsdeel aangegeven in de praktijk te streven naar een kwaliteitsniveau 6 voor de binnen- en buitenaccommodaties op een schaal van 0 tot en met 10. Voor alles wil het dat de accommodaties schoon, heel en veilig zijn.⁵⁰ Daarnaast werd door het stadsdeel uitgelegd dat voor de binnensportaccommodaties gewerkt wordt volgens het keurmerk Sportaccommodaties van het Instituut voor Sportaccommodaties (ISA). De ambitie van het stadsdeel is om dit keurmerk in 2014 op alle sportaccommodaties van toepassing te laten zijn.⁵¹

Toetsaspect 2.2 Aandacht voor vorm van beheer/exploitatie
Stadsdeel Oost voldoet niet aan dit toetsaspect.

De voormalige stadsdelen en het nieuwe stadsdeel hebben in de periode 2009-2012 geen apart beleid opgesteld voor het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties. Er is geen expliciete keuze gemaakt voor een bepaalde vorm van beheer en exploitatie. Wel heeft het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer in zijn sportplan 2009-2012 (2009) aangegeven onderzoek te gaan doen naar een andere wijze van beheer en organisatie van de sportparken omdat het intensiever gebruik van de sportparken hier om vroeg. Maar het merkt niet op dat sporthal Wibaut door de Universiteit van Amsterdam, door de stichting Beheer Sporthal Wibaut, wordt geëxploiteerd en beheerd.

Ook in de *Nota visie beheer exploitatie en ontwikkeling van sportaccommodaties in stadsdeel Oost* (2012) maakt het stadsdeel Oost geen expliciete keuze voor een bepaalde vorm van beheer en exploitatie. Wel wordt in deze notitie aangestipt dat besloten is het roeicentrum Berlagebrug af te stoten. Het stadsdeel heeft eigenlijk pas recent in het sportplan 2013-2016 (2012), dat in februari 2013 door de stadsdeelraad is vastgesteld, expliciet aangegeven open te staan voor (gefaseerde) privatisering of verzelfstandiging van sportaccommodaties.⁵² Voor het roeicentrum Berlagebrug is inmiddels in februari 2013 de exploitatie en het beheer voor vijf jaar gegund aan een externe exploitant via een aanbesteding. Ook onderzoekt het stadsdeel momenteel of het mogelijk is een zelfde soort constructie te ontwikkelen voor de tennisverenigingen De Meer en VVGA als voor tennisvereniging de Tie-Breakers die al jaren succesvol zelfstandig opereert.⁵³

⁵⁰ Bron: oriënterend gesprek rekenkamer met stadsdeel Oost op 6 december 2012. Daarnaast merkt de rekenkamer op dat in het Onderhoudsplan sportparken 2007-2017 voor de drie sportparken van het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer is vermeld dat de berekeningen in het plan zijn gebaseerd op de keuze voor "beheerkwaliteit basis".
⁵¹ Bron: ambtelijke reactie van het stadsdeel op de Nota van Bevindingen van de rekenkamer.

⁵² Bron: *Doelen Inspanningen Netwerk Sportstimulering 2012 stadsdeel Oost*, uitvoeringsparagraaf van het Sportplan 2013-2016.

⁵³ Het voormalige stadsdeel Zeeburg heeft tien jaar geleden garant gestaan voor een deel van de financiering van de benodigde investeringen van circa € 1.2 miljoen omdat het niet mogelijk bleek deze door banken gefinancierd te krijgen. Verder is het voor de vereniging mogelijk om de kapitaalslasten uit de exploitatie te financieren en de vereniging spaart nu zelf voor benodigde toekomstige investeringen.

Toetsaspect 2.3 Meerjarenonderhoudsplannen

Wij gaan achtereenvolgens in op de onderhoudsplannen voor de sportparken en de sporthallen. We constateren dat het stadsdeel Oost voor de sportparken voor een deel aan dit toetsaspect voldoet en dat de sporthallen in beperkte mate voldoen aan dit toetsaspect.

Toetsaspect 2.3.A. Sportparken

Het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer heeft in 2007 het *Beheer- en onderhoudsplan sportparken Oost-Watergraafsmeer* opgesteld voor de drie sportparken Drieburg, Middenmeer en Voorland. Het plan heeft betrekking op de jaren 2007-2017. Hierin is berekend welke budgetten er jaarlijks nodig zijn om te kunnen voldoen aan basisbeheer van de sportparken. Dit is gedaan op grond van een kwaliteitsinventarisatie van alle elementen (velden, andere terreinelementen, afrasteringen, verhardingen, watergangen, aanwezig groen), landelijke normeringen en aanvullende niet genormeerde wel bestaande werkzaamheden.

Zoals eerder opgemerkt kende het voormalige stadsdeel Zeeburg geen sportparken, alleen het "sportpark" Jeugdland Valentijnkade. Deze is niet in het plan van het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer uit 2007 opgenomen.

Sinds het ontstaan van stadsdeel Oost per 2010 zijn de twee sportparken IJburg voetbal hockey en IJburg tennis aangelegd. Deze sportparken zijn niet in het onderhoudsplan uit 2007 opgenomen.

Het stadsdeel Oost heeft ons gemeld te werken met een meerjareninvesteringsplan, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Momenteel wordt gewerkt met het Meerjareninvesteringsplan 2012-2022. Per bestuursperiode besluit de raad bij het vaststellen van de begroting over de kredieten die nodig zijn om de geplande werkzaamheden in een bepaalde bestuursperiode uit te kunnen voeren.⁵⁴ Ook beoogt het stadsdeel het gedetailleerde onderhoudsplan uit 2007 nog in 2013 op eenzelfde manier in zijn geheel te actualiseren.⁵⁵

Wij hebben het stadsdeel om alle beschikbare onderhoudsplannen gevraagd die betrekking hebben op de periode 2009-2012 en we hebben het bovengenoemde plan uit 2007 en het Meerjareninvesteringsplan 2012-2022⁵⁶ ontvangen. Het eerste bevat de volledige onderhoudsplanung (dagelijks beheer en renovatie/groot onderhoud) voor drie van de zes sportparken voor de jaren 2009-2012; het laatste bevat de planning voor investeringen/vervangingen voor vijf van de zes sportparken voor het jaar 2012.

Voor de zes sportparken wordt bijna al het onderhoud verricht door het team Buitenaccommodaties van de afdeling Beheer Openbare Ruimte Heel. Volgens het stadsdeel opereert dit team als enige in het stadsdeel op basis van integraal wijkbeheer. Het team onderhoudt bijna alles zelf zoals de bestrating, het groen, de gebouwen, de sportvelden en ook incidentele zaken als de aanleg van een brug. Er vindt samenwerking plaats met andere afdelingen van het stadsdeel die ook op deze terreinen werkzaam zijn. Het stadsdeel noemt het baggeren van sloten en het bomenonderhoud als voorbeelden van wat het team niet zelf doet.

⁵⁴ Bron: ambtelijke reactie van het stadsdeel Oost op de Nota van Bevindingen van de rekenkamer.

⁵⁵ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Oost op 4 maart 2013

⁵⁶ *Meerjareninvesteringsplan 2012-2022 – Sportveldenvervangingschema*, versie 7 augustus 2012

Naast de sportparken onderhoudt het team ook negen openbare zogeheten 'mini pitches' en een openbaar trapveld in Meerpark, een recreatiegebied tussen twee sportparken in.⁵⁷

Toetsaspect 2.3.B. Sporthallen

Het stadsdeel Oost heeft aangegeven meerjarenonderhoudsplannen voor de twee sporthallen (Zeeburg en Verheij) en het Flevoparkbad te hebben opgesteld.⁵⁸

De sporthallen IJburg en CVT-IJburg maken deel uit van een groter object met daarin ook woningen. Deze twee sporthallen zijn daarmee onderdeel van een Vereniging van Eigenaren. Deze vereniging van eigenaren hebben een meerjarenonderhoudsplan. Via een maandelijks dotatie worden deze plannen gefinancierd. De sporthal Wibaut is inmiddels gesloopt en de vervangende sporthal (opening vervangende nieuwbouw verwacht in 2013) is niet in bezit van de gemeente, maar van de Hoge School Amsterdam en wordt beheerd en geëxploiteerd door het Universitair Sportcentrum (USC).

Het meerjaren onderhoud van de sporthallen is gesplitst in een eigenaarsdeel en een gebruikersdeel. Het onderhoud van het eigenaarsdeel wordt uitgevoerd door de afdeling Vastgoed en Grondzaken; dat van het gebruikersdeel wordt uitgevoerd door de afdeling Accommodaties. Door middel van een dienstverleningsovereenkomst zijn de verantwoordelijkheden tussen de beide afdelingen vastgelegd. De afdeling Vastgoed en Grondzaken heeft voor het gehele vastgoedbezit, dus inclusief de sporthallen, een meerjarenonderhoudsplan opgesteld voor de komende tien jaren, dat jaarlijks wordt bijgesteld.⁵⁹

Wij hebben het stadsdeel gevraagd om alle beschikbare meerjaren onderhoudsplannen voor de vijf sporthallen (IJburg, CVT-IJburg, Zeeburg, Wibaut en Verheij) voor de periode 2009-2012. Wij hebben het jaarlijks geactualiseerd meerjaren onderhoudsplan voor sporthal Zeeburg ontvangen.⁶⁰

5.3.4 Conclusie beleid

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost voldoet aan toetsaspect 1.1 'Sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met de centrale stad'. De voormalige stadsdelen hebben ieder een eigen sportplan geschreven dat afgestemd is met en een lokale uitwerking is van de sportnota 2009-2012 van de centrale stad

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost voldoet aan toetsaspect 1.2 'Sportnota voor de jaren 2009-2012 door stadsdeel vastgesteld'. De sportnota's 2009-2012 van de voormalige stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg zijn in 2009 bestuurlijk vastgesteld door de betreffende voormalige stadsdeelraden.

⁵⁷ Mini pitches zijn openbare speelplekken/sportvelden waar kunstgras in is verwerkt en hieronder vallen bijvoorbeeld een aantal Cruyff Courts en een openbaar trapveld op Sportpark Middenmeer.

⁵⁸ Bron: ambtelijke reactie van stadsdeel Oost op de Nota van Bevindingen van de rekenkamer.

⁵⁹ Het stadsdeel geeft in de ambtelijke reactie aan dat in september 2011 hier door de rekenkamer stadsdelen Amsterdam in het rapport "Beheer vastgoed, tussenrapportage vastgoedadministratie" aandacht aan is besteed.

⁶⁰ *Onderhoudsplanung sporthal Zeeburg 2005-2014, Onderhoudsplanung sporthal Zeeburg 2006-2015, Onderhoudsplanung sporthal Zeeburg 2007-2016, Onderhoudsplanung sporthal Zeeburg 2008-2017, Onderhoudsplanung sporthal Zeeburg 2009-2018 en Onderhoudsplanung sporthal Zeeburg 2010-2019.*

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost voldoet aan toetsaspect 2.1.A. 'Inzicht in basisvoorzieningen - behoefte'.

Beide voormalige stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg geven in hun sportplannen 2009-2012 inzicht in welke behoeften aan (nieuwe) sportaccommodaties er zijn binnen de voormalige stadsdelen. In 2012 is door stadsdeel Oost ook een actualisering van dit inzicht gegeven in een visienotitie.

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost in beperkte mate voldoet aan toetsaspect 2.1.B. 'Inzicht in basisvoorzieningen - huidige kwaliteit'.

Het voormalige stadsdeel Zeeburg gaat in zijn sportplan 2009-2012 niet in op de toenmalige kwaliteit van de sportaccommodaties. Het voormalige stadsdeel Oost-Watergraafsmeer constateert in zijn sportplan 2009-2012 dat de kwaliteit van een aantal - niet bij naam genoemde - accommodaties ontoereikend is.

In de visienota uit 2012 merkt het stadsdeel Oost op dat de zes sportparken goed onderhouden zijn 2012. Het stadsdeel vermeldt echter niet wat de huidige kwaliteit is van de sporthallen.

De rekenkamer merkt op dat zowel de voormalige twee stadsdelen als het nieuwe stadsdeel Oost de toenmalige kwaliteit van de sportaccommodaties niet concreet hebben uitgedrukt in bijvoorbeeld een cijfer.

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost in beperkte mate voldoet aan toetsaspect 2.1.C. 'Inzicht in basisvoorzieningen - beoogde kwaliteit'. De voormalige stadsdelen Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer geven beiden in hun sportplan 2009-2012 (2009) aan zich aan te sluiten bij de stedelijke doelstelling de kwaliteit van sportaccommodaties te verbeteren. In de visienota uit 2012 merkt het stadsdeel Oost op het gebruik van de sportvelden (nog) verder te willen optimaliseren. Voor de sporthallen wordt een dergelijk doel niet genoemd. Zowel de voormalige twee stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg als het huidige stadsdeel Oost hebben de beoogde kwaliteit beleidsmatig niet concreet in een cijfer uitgewerkt.

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost niet voldoet aan toetsaspect 2.2. 'Aandacht voor vorm van beheer/exploitatie'. Er is in de periode 2009-2012 geen apart beleid opgesteld voor (een bepaalde vorm van) beheer en exploitatie van de sportaccommodaties. In de visienota uit 2012 is door het stadsdeel Oost als doel opgenomen het Roeicentrum Berlagebrug af te stoten. In het sportplan 2013-2016 dat in 2013 bestuurlijk is vastgesteld, heeft stadsdeel Oost voor het eerst als expliciet doel opgenomen dat het open staat voor (gefaseerde) privatisering of verzelfstandiging van sportaccommodaties.

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost deels voldoet aan toetsaspect 2.3.A. 'Meerjarenonderhoudsplannen - sportparken'. Wij hebben het stadsdeel om alle beschikbare onderhoudsplannen gevraagd die betrekking hebben op de periode 2009-2012 en we hebben het Beheer en onderhoudsplan sportparken uit 2007 en het Meerjareninvesteringsplan 2012-2022 uit 2012 ontvangen. Het eerste bevat de volledige onderhoudsplanning (dagelijks beheer en renovatie/groot onderhoud) voor

drie van de zes sportparken voor de jaren 2009-2012; het laatste bevat de planning voor investeringen/vervangingen voor vijf van de zes sportparken voor het jaar 2012.

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost in beperkte mate voldoet aan toetsaspect 2.3.B. 'Meerjarenonderhoudsplannen - sporthallen'. Ieder jaar worden volgens het stadsdeel Oost de bestaande meerjarenonderhoudsplannen voor de vijf sporthallen (IJburg, CVT-IJburg, Zeeburg, Wibaut en Verheij) geactualiseerd. De rekenkamer heeft gevraagd om alle beschikbare meerjaren onderhoudsplannen van de vijf sporthallen voor de periode 2009-2012. Wij hebben het jaarlijks geactualiseerd meerjaren onderhoudsplan voor sporthal Zeeburg ontvangen.

5.4 Financiën sportaccommodaties stadsdeel

5.4.1 Normenkader

In paragraaf 1.4 zijn de normen geïntroduceerd en toegelicht. In onderstaande tabel zijn deze normen met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

Tabel 5.4 - Normenkader kosten en opbrengsten sportaccommodaties Oost

Norm	Toetsaspect
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten: 3.1.A. - totaal overzicht sportparken 3.1.B. - overzicht per sportpark 3.1.C. - totaal overzicht sporthallen 3.1.D - overzicht per sporthal

5.4.2 Financiën sportparken

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten

De rekenkamer constateert dat het stadsdeel Oost bij de sportparken voor een deel voldoet aan het eerste toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Het stadsdeel voldoet in beperkte mate aan het tweede toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sportpark). Op beide toetsaspecten wordt hieronder op ingegaan.

Toetsaspect 3.1.A. Totaal overzicht sportparken

Het stadsdeel definieert het onderhoud aan de sportparken als alle onderhoud, zowel binnen als buiten de lijnen. Het gaat daarbij onder meer om bestrating, het groen, de gebouwen, de sportvelden en ook incidentele zaken als de aanleg van een brug. Volgens het stadsdeel zijn er enkele voor de sportparken gemaakte kosten die niet in het aan DMO aangeleverde overzicht zijn opgenomen. Zo zijn ondermeer de kosten voor het baggeren van sloten niet opgenomen, dat door een andere afdeling wordt uitgevoerd. Dit geldt ook voor de kosten voor bomenonderhoud. Daarnaast zijn kosten gefinancierd door incidentele budgetten niet in het overzicht opgenomen. Een

voorbeeld hiervan is het plaatsen van fietsenrekken uit een toegekend budget voor duurzaamheid van de centrale stad.

De totale personele kosten en centraal doorbelaste kosten in het aangeleverde overzicht betreffen niet alleen de sportparken. Het gaat daarnaast ook bijvoorbeeld om negen openbare zogeheten 'mini pitches' en een openbaar trapveld in Meerpark. Het sportpark 'IJburg tennis' ontbreekt in het overzicht. Of de kosten hier wel of niet inzitten is ons onbekend.

Het stadsdeel heeft aangegeven dat alle opbrengsten van de sportparken in het overzicht aan DMO zijn opgenomen.⁶¹

Wij merken op dat het ons onbekend is of de opbrengsten van sportpark IJburg tennis hier in zitten.

De personele kosten en de centraal doorbelaste kosten zijn ook niet te onderscheiden in het aangeleverde overzicht. Ook DMO is het niet gelukt de personeelskosten sport en de centraal doorbelaste kosten per stadsdeel te onderscheiden in haar onderzoek.⁶²

Toetsaspect 3.1.B. Overzicht per sportpark

Er zijn vijf soorten kosten onderscheiden in het aangeleverde overzicht over 2012:

1. 'flexibele formatie',
2. 'energie',
3. 'beheer/onderhoud/exploitatie',
4. 'rente en afschrijving' en
5. 'doorberekende lasten'.

De volgende (groepen of delen van) sportparken worden onderscheiden waar kosten op geboekt worden:

- Voorland, Middenmeer en Drieburg
- IJburg voetbal hockey (Diemerpark)
- Jeugdland Valentijnkade
- Jeugdland Valentijnkade beachvolleybalveld
- Jeugdland Valentijnkade kunstgrasveld

Zoals eerder gezegd ontbreekt het sportpark 'IJburg tennis' in het aangeleverde overzicht. Het merendeel van de sportparkkosten is opgenomen bij de groep van sportparken Voorland, Middenmeer en Drieburg. Alle door het stadsdeel gemaakte kosten behorend bij de bovengenoemde kostensoorten nummers 1, 4 en 5 zijn voor het jaar 2012 geboekt bij deze groep van sportparken. Bij de andere (delen van) sportparken zijn bij deze kostensoorten dus geen bedragen opgenomen. Alleen voor de kostensoorten nummer 2 en 3 zijn bij het sportpark IJburg voetbal hockey en bij de verschillende delen van het sportpark Jeugdland Valentijnkade (relatief lage) bedragen aan kosten opgenomen.

Bij de opbrengsten is alleen het onderdeel 'verhuur/overige inkomsten' onderscheiden. Bijna alle opbrengsten zijn geboekt bij de groep van sportparken Voorland,

⁶¹ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Oost op 4 maart 2013

⁶² Nota DMO *Validatie gegevens begrotingen sport stadsdelen Amsterdam*, BMC, maart 2013, pag. 5

Middenmeer en Drieburg. Alleen bij het sportpark IJburg voetbal hockey en het deel sportpark Jeugdland Valentijnkade zijn (relatief lage bedragen aan) opbrengsten opgenomen.

Het inzicht in de personeelskosten en de centraal doorbelaste kosten per sportpark ontbreekt. Zoals eerder in deze paragraaf opgemerkt, heeft het stadsdeel Oost bijna al zijn sportparkkosten geboekt op de groep van sportparken Voorland, Middenmeer en Drieburg. Dit geldt ook voor de kosten van het personeel en de centraal doorbelaste kosten. Bovendien worden de centraal doorbelaste kosten zoals gebouwen, afdeling financiën, personeelszaken, werfbeheer, juridische zaken toegerekend aan 'taak 7 sport'. Deze kosten worden binnen deze taak doorverdeeld aan een aantal subtaken zoals buitensport, binnensport, sportstimulering, speelpleinen en openbare ruimte. Er wordt niet aan individuele sportaccommodaties doorbelast.⁶³

5.4.3 Financiën sporthallen

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten

De rekenkamer constateert dat het stadsdeel Oost bij de sporthallen deels voldoet aan het derde toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Hetzelfde geldt voor het vierde toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sportpark). Op beide toetsaspecten wordt hieronder op ingegaan.

Toetsaspect 3.1.C. Totaal overzicht sporthallen

Volgens het stadsdeel zijn alle kosten en opbrengsten van alle afdelingen die betrekking hebben op de sporthallen in het voor DMO opgestelde overzicht opgenomen. Er zijn dus geen 'verborgen' sporthalkosten en -opbrengsten. Wel geldt dat er een teveel aan personele kosten en centraal doorbelaste kosten in het overzicht zit omdat deze niet alleen betrekking hebben op de sporthallen maar ook van toepassing zijn op de zwembaden, gymzalen en ouder en kind centra.

Toetsaspect 3.1.D. Overzicht per sporthal

In totaal heeft het stadsdeel in het aangeleverde overzicht dezelfde vijf soorten kosten voor de sporthallen onderscheiden als bij de sportparken (zie hiervoor paragraaf 5.4.2). Er zijn voor zover van toepassing bij elke sporthal bij de kostensoorten nummers 1 tot en met 4 de bijbehorende bedragen geboekt. Alleen geldt dit niet voor (het aanzienlijke bedrag aan) personele kosten en centraal doorbelaste kosten. Deze zijn in één totaal bedrag geboekt op een ander onderdeel, namelijk op 'Dbl Beheer Accommodaties'. Er zijn dus geen bedragen per sporthal geboekt op kostensoort nummer 5 'doorberekende lasten'.⁶⁴

De opbrengsten (realisatie 2012) zijn volledig per sporthal uitgesplitst inzichtelijk gemaakt en allemaal geboekt bij één opbrengstensoort, namelijk 'verhuur/overige inkomsten'.

⁶³ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Oost op 4 maart 2013

⁶⁴ Het stadsdeel Oost geeft in zijn ambtelijke reactie op de Nota van Bevindingen van de rekenkamer aan dat het stadsdeel de notitie Krimp en Groei heeft vastgesteld welke in bezit is van de rekenkamer. Het stadsdeel zegt met behulp van deze notitie desgewenst nader onderzoek te kunnen verrichten voor kostentoerekening, een analyse van krimp en groei in de uitvoering te kunnen maken en daarmee maatwerk te kunnen verrichten daar waar dat nodig is.

5.4.4 Conclusie financiën

Sportparken

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost deels voldoet aan toetsaspect 3.1.A. 'Overzicht kosten en opbrengsten - totaal overzicht sportparken'. Volgens het stadsdeel is het merendeel van de gemaakte kosten in het aangeleverde overzicht opgenomen. Voor enkele kosten is dat niet het geval. Het gaat hierbij om ondermeer het baggeren van sloten en de kosten voor bomenonderhoud. Daarnaast zijn sommige kosten gefinancierd door incidentele budgetten niet in het overzicht opgenomen (bijvoorbeeld voor het plaatsten van fietsenrekken). Er zijn teveel personele kosten en centraal doorbelaste kosten in het aangeleverde overzicht opgenomen omdat deze niet alleen de sportparken betreffen maar ook bijvoorbeeld negen openbare zogeheten 'mini pitches' en een openbaar trapveld in Meerpark. Wel zijn alle sportpark opbrengsten opgenomen volgens het stadsdeel. Het sportpark 'IJburg tennis' ontbreekt in het overzicht. Of de opbrengsten en kosten hiervan zijn meegenomen in het overzicht is ons bekend.

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost in beperkte mate voldoet aan toetsaspect 3.1.B. 'Overzicht kosten en opbrengsten - overzicht per sportpark'.

De door het stadsdeel aangeleverde kosten en opbrengsten (realisatie 2012) zijn niet per sportpark beschikbaar. Het merendeel van de kosten en opbrengsten is geboekt op vijf onderscheiden kostensoorten die zijn opgeteld voor een groep van drie sportparken samen. De personeelskosten sport en de centraal doorbelaste kosten zijn zelfs alleen maar op totaal niveau inzichtelijk.

Sporthallen

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost deels voldoet aan toetsaspect 3.1.C. 'Overzicht kosten en opbrengsten - totaal overzicht sporthallen'. Alle kosten en opbrengsten van alle afdelingen die betrekking hebben op de sporthallen zijn in het overzicht opgenomen, aldus het stadsdeel. Er zijn geen 'verborgen' sporthalkosten en -opbrengsten. Wel geldt dat er een teveel aan personele kosten en centraal doorbelaste kosten in het overzicht zit omdat deze niet alleen betrekking hebben op de sporthallen maar ook van toepassing zijn op de zwembaden, gymzalen en ouder en kind centra.⁶⁵

Wij concluderen dat het stadsdeel Oost deels voldoet aan toetsaspect 3.1.D. 'Overzicht kosten en opbrengsten - overzicht per sporthal'. Voor vier van de vijf onderscheiden soorten kosten waarop geboekt is in het overzicht, heeft het stadsdeel, voor zover van toepassing, per sporthal de bijbehorende bedragen geboekt. Vier soorten kosten zijn dus per sporthal inzichtelijk. Dit geldt alleen niet voor één van de vijf onderscheiden kostensoorten, de 'doorberekende lasten'. Het aanzienlijke bedrag aan personele

⁶⁵ Het stadsdeel geeft in zijn ambtelijke reactie op de Nota van Bevindingen van de rekenkamer aan dat het stadsdeel de beschikbare personele formatie zo efficiënt mogelijk inzet en dat daarom de afdeling Accommodaties ook beheertaken uitvoert in niet sportgerelateerde welzijnsvoorzieningen, waaronder het beheer (op afstand) van drie ouder en kindcentra in het stadsdeel. Deze beheertaak is in 2013 overgegaan van de GGD naar het stadsdeel en het betreft een pilot project. Als blijkt dat de ouder kindcentra en andere niet sportvoorzieningen succesvol door de unit sportaccommodaties geëxploiteerd kunnen worden, zal daarvoor een begrotingsaanpassing aan de raad worden voorgesteld.

kosten en centraal doorbelaste kosten is in één totaal bedrag geboekt en dus niet per sporthal beschikbaar.⁶⁶

De opbrengsten (realisatie 2012) zijn volledig per sporthal uitgesplitst inzichtelijk gemaakt en allemaal geboekt bij één opbrengstesoort.

5.5 Conclusie beleid en financiën stadsdeel

In de onderstaande tabel hebben we de conclusies ten aanzien van beleid en financiën samengevat.

Tabel 5.5 - Score beleid en financiën stadsdeel Oost

Norm	Toetsaspect	Score
Beleid		
<i>Beleid sport algemeen</i>		
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad 1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld	5 5
<i>Beleid sportaccommodaties</i>		
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen 2.1.A behoefte 2.1.B Huidige kwaliteit 2.1.C Beoogde kwaliteit 2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie 2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen 2.3.A. voor sportparken 2.3.B. voor sporthallen	5 2 2 1 3 2
Financiën		
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten: 3.1.A. - totaal overzicht sportparken 3.1.B. - overzicht per sportpark 3.1.C. - totaal overzicht sporthallen 3.1.D - overzicht per sporthal	3 2 3 3

1 = slecht; 2 = matig; 3 = redelijk; 4 = voldoende; 5 = goed

⁶⁶ Het stadsdeel Oost geeft in zijn ambtelijke reactie op de Nota van Bevindingen van de rekenkamer aan dat het stadsdeel de notitie Krimp en Groei heeft vastgesteld welke in bezit is van de rekenkamer. Het stadsdeel zegt met behulp van deze notitie desgewenst nader onderzoek te kunnen verrichten voor kostentoerekening, een analyse van krimp en groei in de uitvoering te kunnen maken en daarmee maatwerk te kunnen verrichten daar waar dat nodig is.

6 Stadsdeel Zuid

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie van de beschikbare informatie van stadsdeel Zuid behandeld. Daarbij komen achtereenvolgens aan de orde de beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties (sportparken en sporthallen), het algemene sportbeleid, het specifieke sportbeleid voor de sportaccommodaties en de financiën die gemoeid zijn met de sportaccommodaties.

De rekenkamer toetst deze vervolgens aan de toetsaspecten die opgenomen zijn in het eerder vermelde normenkader voor beleid en financiën.

6.2 Inventarisatie beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties

In deze paragraaf zijn de basisvoorzieningen, de sportparken en sporthallen voor dit onderzoek, opgenomen voor de buiten- en binnensport van stadsdeel Zuid.

Stadsdeel Zuid heeft voor de buitensport 10 sportparken beschikbaar. De sportparken zijn in het overzicht van de onderstaande tabel opgenomen. Daarin wordt ook aangegeven welke vorm van beheer en exploitatie van toepassing is.

Tabel 6.1 - Overzicht Sportparken stadsdeel Zuid

Sportparken	Vorm van beheer en exploitatie	Toelichting
Jaagpad	Stadsdeel zelf	
Zuid	Stadsdeel zelf	
Olympiaplein	Stadsdeel zelf	
De Schinkel	Stadsdeel zelf	
Het Loopveld	Stadsdeel zelf	
Winterdijkplein	Stadsdeel zelf	
Van Heenvlietlaan	Stadsdeel zelf	
Buitenveldert	Stadsdeel zelf	Beheer in opdracht van Zuidas
Goed Genoeg	Stadsdeel zelf	Beheer in opdracht van Zuidas
Vondelpark	Uitbesteed	Stadsdeel doet alleen het contractbeheer bij de tennisvereniging

Het stadsdeel Zuid heeft alle sportparken in eigendom en eigen beheer, uitgezonderd het tijdelijke beheer van de sportparken Buitenveldert en Goed Genoeg van de Zuidas. Dit tijdelijke beheer eindigt als het gesloopt wordt in 2015. De eerder genoemde sportparken worden ook geëxploiteerd door het stadsdeel. De enige uitzondering vormt het tenniscomplex Vondelpark, waarvoor alleen contractbeheer wordt gedaan door het stadsdeel.

Stadsdeel Zuid heeft voor de binnensport 3 sporthallen beschikbaar. In tabel 6.2 is een overzicht van de sportaccommodaties opgenomen.

Tabel 6.2 - Overzicht Sporthallen stadsdeel Zuid

Sporthallen	Vorm van beheer	Toelichting
Apollohal+Du Midi	Stadsdeel zelf	Horeca uitbesteed
De Pijp	Stadsdeel zelf	Horeca uitbesteed
BL46	Stadsdeel zelf	Horeca uitbesteed

De Apollohal heeft een grote zaal van 64X35 en een hoogte van 11meter. Du Midi heeft een benedenzaal van 21X13 meter en een bovenzaal van 21X14 meter. Daarnaast is er nog fitnessruimte en een vergaderzaal.

Sporthal De Pijp bevat 5 zalen; 2 zalen van 23X48 (9m hoog), vergelijkbaar met 2 sporthallen, een dojo (15X15), een bokszaal (10X15) en een denksportzaal (10X15).

In sporthal BL46 is de beschikking over 2 grote hallen. Een hal van 28X 40 (9m hoog) en een hal van 28X40 (7m hoog) met een tribune, 2 gymzalen (grote en kleine; 15X23 en 12X22), 2 danszalen, een dojo en een denksportzaal.

Naast deze hallen heeft het stadsdeel ook nog een boksschool in eigen beheer.

Stadsdeel Zuid heeft alle sporthallen in eigendom en in eigen beheer; het stadsdeel doet de exploitatie van deze accommodaties zelf. De horeca is in alle drie de sporthallen uitbesteed aan een private exploitant.

6.3 Beleid sportaccommodaties stadsdeel

De centrale stad en het stadsdeel Zuid ontwikkelen beide beleid voor de sport. We hebben onderzocht of het stadsdeel naast algemeen beleid voor de sport ook nog specifiek beleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel heeft ontwikkeld.

6.3.1 Normenkader

In paragraaf 1.4 zijn de normen geïntroduceerd en toegelicht. In onderstaande tabel zijn deze normen met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

Tabel 6.3 - Normenkader beleid sport algemeen en beleid sportaccommodaties stadsdeel Zuid

Norm	Toetsaspect
<i>Beleid sport algemeen</i>	
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad 1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld
<i>Beleid sportaccommodaties</i>	
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen 2.1.A behoefte 2.1.B Huidige kwaliteit 2.1.C Beoogde kwaliteit) 2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie 2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen 2.3.A. voor sportparken 2.3.B. voor sporthallen

6.3.2 **Beleid sport algemeen**

Het algemeen sportbeleid van stadsdeel Zuid is beoordeeld op basis van twee toetsaspecten. Stadsdeel Zuid voldoet aan beide toetsaspecten niet.

Toetsaspect 1.1 Sportnota voor de jaren 2009-2012 en afgestemd met centrale stad

Stadsdeel Zuid is ontstaan uit een samengaan van de stadsdelen Oud-Zuid en Zuideramstel. In een deel van deze periode waren de voormalig stadsdelen nog van toepassing. De rekenkamer inventariseerde ook of de voormalige stadsdelen een sportplan binnen het kader van het centraal stedelijke sportplan hebben ontwikkeld. In zowel Oud-Zuid als Zuideramstel was geen lokaal sportplan geschreven en vastgesteld. Het huidige stadsdeel Zuid heeft ook geen sportnota voor 2009-2012 geschreven. Het stedelijk Sportplan 2009-2012 is leidend geweest voor stadsdeel Zuid. Met name waar het gaat om de optimalisering van de sportparken en het meer multifunctioneel gebruiken van de sportaccommodaties. Evaluatie van het sportbeleid heeft niet plaatsgevonden. Momenteel werkt de afdeling Sport aan het opstellen van een fotoboek van alle sportaccommodaties. Naar verwachting wordt dit in het najaar aan de stadsdeelraad aangeboden. Dat zou je als een evaluatie kunnen zien volgens het stadsdeel.

Toetsaspect 1.2 Sportnota voor de jaren 2009-2012 door stadsdeel vastgesteld?

Het stadsdeel Zuid heeft geen sportnota voor de jaren 2009-2012 geschreven en kan dus ook geen sportnota laten vaststellen door het stadsdeel. Volgens de perspectievennota zou er in 2012 een integrale sportnota vastgesteld worden voor 2012-2016. Eind 2012 is deze integrale sportnota door de raad vastgesteld. Deze sluit aan op de beleidsbrief Sportplan 2013-2016 van de centrale stad.

6.3.3 **Beleid sportaccommodaties**

De centrale stad en het stadsdeel Zuid ontwikkelen beide beleid voor de sport. De verdeling van de bevoegdheden is neergelegd in het al eerder genoemde bestuursakkoord uit 2003. We hebben onderzocht of het stadsdeel naast algemeen beleid voor de sport ook nog specifiek beleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel heeft ontwikkeld.

Toetsaspect 2.1 Inzicht in basisvoorzieningen

Dit aspect is getoetst aan de hand van de volgende onderdelen: de behoefte, de huidige en de beoogde kwaliteit. Hieronder zijn deze verschillende onderdelen opgenomen. De rekenkamer constateert dat stadsdeel Zuid aan het eerste toetsaspect deels voldoet (behoefte); aan de twee andere toetsaspecten (huidige en beoogde kwaliteit) voldoet het stadsdeel.

Toetsaspect 2.1.A. Behoefte

Het stadsdeel heeft inzicht in de *behoefte* aan sportaccommodaties. In *Sport in Systematiek* (2011) staat niet alleen een beoordeling met cijfers per park en wat er per park moet gebeuren, maar zijn ook de planningsnormen en behoeftebepalingen voor de velden opgenomen. Over het algemeen zijn volgens deze notitie de velden net toereikend om de behoefte af te dekken. Er worden wel enige knelpunten

gesignaleerd die opgelost kunnen worden door meer velden. In deze notitie is niet expliciet opgenomen of het aantal beschikbare sporthallen voldoet aan de behoefte.

Toetsaspect 2.1.B.Huidige kwaliteit

Volgens stadsdeel Zuid is er geen keuze ten aanzien van de *kwaliteit* bij de sportvelden en sporthallen. De sportbonden die de velden of hallen keuren, keuren deze goed of af. De norm is dat een veld of hal moet voldoen aan de eisen van de sportbonden. Alle sportparken (velden) en sporthallen zijn goedgekeurd, dus wordt volgens het stadsdeel voldaan aan de kwaliteitsnorm. Het stadsdeel bepaalt wanneer er onderhoud dient plaats te vinden volgens de normen die zijn opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan. Daarin staat wanneer wat moet gebeuren, wil een veld niet afgekeurd worden. Een hal moet ook voldoen aan de (kwaliteits)eisen. In het systeem Planon zijn de kwaliteitsniveaus van de sporthallen in stadsdeel Zuid opgenomen. Voor de sportparken zijn de kwaliteitsniveaus opgenomen in een systeem van Oranjewoud.⁶⁷

Toetsaspect 2.1.C.Beoogde kwaliteit

Het beoogde kwaliteitsniveau van de sportaccommodaties is in de perspectievennota 2013 opgenomen, namelijk minimaal basisniveau. Dit beoogd niveau kun je niet relateren aan de kwaliteitsnorm zoals de sportbonden deze hanteren. Het doel van het stadsdeel was om achterstallig onderhoud weg te werken. De combinatie van het programma-akkoord 2010-2014 en de perspectievennota zijn de stukken waaruit geput wordt voor het accommodatiebeleid.

Daarnaast wordt de notitie *Sport in systematiek* (2011) gebruikt. Deze notitie is bedoeld voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud bij de sportaccommodaties. Dat is bedoeld voor de kwaliteitsverbetering van alle sportaccommodaties, de sportparken en de sporthallen. De uitwerking hiervan is gebeurd door het opstellen van onderhoudsplannen die als bijlagen behoren bij de notitie *Sport in Systematiek*. Deze zijn opgesteld door Oranjewoud. Het stadsdeel doet veel investeringen om deze achterstand in te lopen en verwacht dat begin 2014 alles is opgeknapt bij de sportparken en sporthallen.

Daarnaast wordt door het stadsdeel als beleidslijn gebruikt om natuurgras te vervangen door kunstgras als dit bij de betreffende sport of sporten mogelijk is zodat aan de behoefte van de clubs wordt voldaan, namelijk het wegwerken van de wachtlijsten.⁶⁸

Toetsaspect 2.2 Aandacht voor vorm van beheer/exploitatie

Stadsdeel Zuid voldoet aan dit toetsaspect.

Stadsdeel Zuid heeft geen expliciet beleid geformuleerd met betrekking tot de keuze van de vorm van beheer en exploitatie van de sportaccommodaties. Het oude beleid van de voormalige stadsdelen Oud-Zuid en Zuideramstel is in eerste instantie voortgezet, vervolgens werd de stedelijke nota sport 2009-2012 gebruikt als beleid. Wel is er aandacht voor de vorm van beheer en exploitatie. In het Programma-

⁶⁷ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013

⁶⁸ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013.

akkoord stadsdeel Zuid 2010-2014 is afgesproken om het beheer op afstand te zetten. Dit betreft de volgende zin uit het programma-akkoord: *“Rationalisatie sportaccommodaties moet leiden tot efficiëntie en betere kwaliteit”*. De opdracht die de afdeling Sport kreeg was te kijken welke efficiëntie het op afstand kan opleveren.

In 2012 heeft het stadsdeel door een extern bureau, Coresta Living Vision, een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijke andere beheersvormen. Het bureau adviseerde tot een verzelfstandiging van het beheer in het stadsdeel te komen. Maar het verdere onderzoek en inbrengen in het DB is voorlopig stopgezet gezien de ontwikkelingen tot 2014 (opheffen stadsdelen en instellen bestuurscommissies). In het verlengde van dit onderzoek heeft de afdeling Sport een *ambitiedocument* (26 juli 2012) opgesteld waarin zij haar visie weergeeft, de belemmeringen bij de uitvoering en de richting van een mogelijke oplossing in de vorm van een verzelfstandiging. Dat is de start geweest van het gaan nadenken over een andere vorm van beheer en exploitatie.

De keuze om de horeca in alle drie sporthallen uit te besteden is niet beleidsmatig onderbouwd maar wordt in het stadsdeel gezien als een taak die niet logischerwijs door een overheidsinstantie ingevuld moet worden (geen kerntaak) maar daarentegen beter door een private exploitant gedaan kan worden. Deze heeft meer en ruimere mogelijkheden dan de overheid voor een rendabele exploitatie.⁶⁹

Er zijn geen aparte beleidsnotities naar de raad gegaan over (meer) verzelfstandigen, het oprichten van stichtingen, privaat of andere vormen van beheer/exploitatie. Het huidige beleid en uitvoering zijn in eerste instantie voor een deel gestoeld op hoe het was in de oude stadsdelen Oud-Zuid en Zuideramstel. In tweede instantie op het centraal stedelijk plan dat door stadsdeel Zuid overgenomen is. In het Programma-akkoord stadsdeel Zuid 2010-2014 was afgesproken het beheer op afstand te zetten. De invulling van de inhoud hiervan is echter nog niet duidelijk. In het kader daarvan is het stadsdeel in 2012 gestart met onderzoek naar de mogelijke andere vormen van beheer en exploitatie van de sportaccommodaties. In de praktijk onderzoekt het stadsdeel wel bij verenigingen op sportparken of zij bepaalde taken van het stadsdeel kunnen uitvoeren namens het stadsdeel.

Toetsaspect 2.3 Meerjarenonderhoudsplannen

Stadsdeel Zuid voldoet zowel voor de sportparken als de sporthallen aan dit toetsaspect.

Toetsaspect 2.3.A.Sportparken

In het voormalig stadsdeel Oud-Zuid was in 2009 door Oranjewoud een meerjarig onderhoudsplanning opgesteld onder de naam *“Sport in Systematiek”*. In het voormalige stadsdeel Zuideramstel was alleen een meerjaren-onderhoudsplanning voor het De Mirandabad aanwezig. Voor de andere sportaccommodaties was geen meerjarenonderhoudsplanning gemaakt. Aan Oranjewoud is vervolgens in 2011 de opdracht gegeven een actualisatie te maken van de sportaccommodaties in het

⁶⁹ Zie vorige voetnoot.

voormalige Oud Zuid zodat voor er voor de komende 10 jaren een goed beeld is over het dagelijks- en groot onderhoud van alle sportaccommodaties in stadsdeel Zuid. Door Oranjewoud werden voor het eerst alle sportaccommodaties in het voormalig stadsdeel Zuideramstel in kaart gebracht voor de meerjarenonderhoudsplanning. Dit gold ook voor de sportparken. Bij de uitvoering van het onderhoud verricht het stadsdeel eerst een visuele schouw voordat het geplande onderhoud uit de meerjarenplanning daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Voor deze schouw wordt een interne of externe specialist ingehuurd. Na deze schouw en na overleg met de vereniging wordt besloten wanneer een sportveld wordt aangepakt.⁷⁰

Toetsaspect 2.3.B.Sporthallen

Voor de sporthallen zijn ook meerjaren onderhoudsplannen gemaakt en deze heeft het stadsdeel opgenomen in een systeem met de naam Planon. In Planon zijn ook de kwaliteitsniveaus van de sporthallen in stadsdeel Zuid opgenomen. In Planon is het dagelijks en groot onderhoud voor de komende 15 tot 20 jaar van de sporthallen opgenomen. Ook voor de sporthal BL46 is een meerjarenonderhoudsplanning; ondanks dat deze hal wordt afgestoten. Voor de sporthallen is ook een 0-meting gedaan. Voor de Apollohal en De Pijp werden de gegevens gebruikt van 2009 omdat in 2010 daar weinig veranderd was. Het Planon systeem is ondergebracht bij team Vastgoed; de afdeling Sport is wel eigenaar van de sportaccommodaties.

De rekenkamer heeft zowel van de sportparken als van de sporthallen uitdraaien van de meerjarenonderhoudsplannen ontvangen.

Het budget voor het onderhoud van de sporthallen en sportparken zit bij de afdeling Sport. Dit geldt ook voor de reserves en voorzieningen.⁷¹

6.3.4 Conclusie beleid

Wij concluderen met betrekking tot het beleid in stadsdeel Zuid het volgende:

- Het stadsdeel voldoet niet aan toetsaspecten 1.1 en 1.2; het stadsdeel heeft geen *algemene sportnota* die is afgestemd met de centrale stad en *vastgesteld* door de deelraad.
- Het stadsdeel voldoet voor een deel aan toetsaspect 2.1;
 - Aan aspect 2.1.A. voldoet het stadsdeel voor een deel; het stadsdeel heeft *inzicht* in de behoefte aan sportparken maar niet duidelijk is de behoefte aan sporthallen.
 - Aan aspect 2.1B voldoet het stadsdeel; de huidige kwaliteit van de sportparken en sporthallen is volgens het stadsdeel voldoende omdat zowel sportparken als sporthallen voldoen aan de normen van de sportbonden. Van beide zijn cijfers met betrekking tot de kwaliteit opgenomen in het systeem van Oranjewoud (sportparken) en Planon (sporthallen).
 - Aan aspect 2.1.C. voldoet het stadsdeel; het stadsdeel beoogt een basisniveau te realiseren.

⁷⁰ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013.

⁷¹ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013 en ontvangen uitdraaien van de meerjarenonderhoudsplannen van de sportparken en de sporthallen.

- Het stadsdeel voldoet aan het toetsaspect 2.2; de huidige vorm van beheer is historisch ontstaan. Het stadsdeel verzorgt zelf het beheer en de exploitatie van de sporthallen en sportparken. Dat er aandacht is voor dit onderwerp blijkt uit het Programma akkoord 2012-2014 waarin afgesproken is om “het beheer op afstand te zetten” en uit de opdracht die de afdeling Sport kreeg “om te onderzoeken welke efficiëntie het op afstand zetten, kan opleveren”.
- Het stadsdeel voldoet aan het toetsaspect 2.3; zowel de sportparken als de sporthallen voldoen hier aan. Voor beide soorten sportaccommodaties heeft het stadsdeel meerjaren-onderhoudsplannen.

6.4 Financiën sportaccommodaties stadsdeel

6.4.1 Normenkader

In paragraaf 1.4 zijn de normen geïntroduceerd en toegelicht. In onderstaande tabel zijn deze normen met bijbehorende toetsaspecten weergegeven.

Tabel 6.4 - Normenkader kosten en opbrengsten sportaccommodaties stadsdeel Zuid

Norm	Toetsaspect
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten 3.1.A. - totaal overzicht sportparken 3.1.B. - overzicht per sportpark 3.1.C. - totaal overzicht sporthallen 3.1.D - overzicht per sporthal

6.4.2 Financiën sportparken

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten 2012

Stadsdeel Zuid voldoet bij de sportparken voor een groot deel aan het eerste toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Dit geldt ook voor het tweede toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sportpark).

Toetsaspect 3.1.A. Totaal overzicht sportparken

Het stadsdeel Zuid heeft de financiële gegevens, kosten en opbrengsten, per sportpark aangeleverd. Door deze op te tellen is het uiteraard ook mogelijk een overzicht van de totale kosten en opbrengsten van alle sportparken te genereren. Voor een volledig overzicht van de kosten per accommodatie is het noodzakelijk de kosten van de voorziening per jaar er bij op te tellen. Alle kosten die voor groot onderhoud zijn gemaakt komen uit de voorzieningen en zijn niet opgenomen in het aangeleverde overzicht per sportaccommodatie.⁷²

⁷² Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013.

De rekenkamer hanteert als uitgangspunt de gegevens die door de stadsdelen zijn aangeleverd voor het onderzoek “Validatie gegevens begrotingen sport stadsdelen Amsterdam, opgesteld door BMC, maart 2013. In de reactie op de Nota van Bevindingen geeft stadsdeel Zuid aan dat daarin niet de kosten voor het groot onderhoud waren opgenomen omdat deze volgens het stadsdeel niet gevraagd zijn maar het stadsdeel deze wel heeft. De rekenkamer merkt op dat zij de financiële gegevens over groot onderhoud, reserves en voorzieningen separaat heeft ontvangen van stadsdeel Zuid.”

Toetsaspect 3.1.B. Overzicht per sportpark

De door het stadsdeel Zuid aangeleverde financiële gegevens geven een overzicht van de kosten en opbrengsten per sportpark weer. Volgens het stadsdeel zijn de kosten voor het groot onderhoud niet opgenomen in de kosten per accommodatie; de onttrekkingen van en toevoegingen aan de voorzieningen en reserves zijn niet in de aangeleverde cijfers opgenomen. Voor een volledig overzicht van de kosten per accommodatie is het noodzakelijk de kosten van de voorziening per jaar er bij op te tellen. Alle kosten die voor groot onderhoud zijn gemaakt komen uit de voorzieningen en zijn niet opgenomen in het aangeleverde overzicht per sportaccommodatie.⁷³

Stadsdeel Zuid neemt alle kosten van het onderhoud bij de sportparken op in het overzicht. Alles binnen de hekken, binnen de erfafscheiding worden gezien als kosten voor het sportpark. Als er bomen in staan zijn dit ook kosten voor het sportpark. Niet alleen binnen de lijnen maar ook er buiten komt voor rekening van het park, bijvoorbeeld ook het loopveld met veel struiken; de kosten daarvan drukken ook op het sportpark.

Volgens het stadsdeel worden alle opbrengsten per sportpark geboekt en zijn er geen opbrengsten die bij een ander organisatieonderdeel terecht komen. Aan de opbrengstenkant zijn in de overzichten aan BMC de opbrengsten uit vaste en incidentele verhuur opgenomen en de overige inkomsten.

In de doorbelasting van de kosten aan de sportaccommodaties is de centrale overhead van het stadsdeel opgenomen, de doorbelasting van de afdeling zelf maar ook de financiële adviseurs, de directeur, het dagelijks bestuur en huisvesting. De afdeling Sport heeft enige twijfels ten aanzien van de doorbelasting van de kosten van de afdeling Vastgoed. Er zijn geen doorbelastingen van de centrale stad.⁷⁴

6.4.3 Financiën sporthallen

Toetsaspect 3.1 Overzicht kosten en opbrengsten 2012

Stadsdeel Zuid voldoet voor een groot deel bij de sporthallen aan het derde toetsaspect (een totaal overzicht van alle kosten en opbrengsten van de sportparken). Dit geldt ook voor het vierde toetsaspect (overzicht kosten en opbrengsten per sportpark).

⁷³ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013.

⁷⁴ Zie vorige noot.

Toetsaspect 3.1.C. Totaal overzicht sporthallen

Stadsdeel Zuid heeft de financiële gegevens, kosten en opbrengsten, per sporthal aangeleverd. Door de op te tellen is het uiteraard ook mogelijk een overzicht van de totale kosten en opbrengsten van alle sporthallen te genereren. Voor een volledig overzicht van de kosten per accommodatie is het noodzakelijk de kosten van de voorziening per jaar er bij op te tellen. Alle kosten die voor groot onderhoud zijn gemaakt komen uit de voorzieningen en zijn niet opgenomen in het aangeleverde overzicht per sportaccommodatie.⁷⁵

Toetsaspect 3.1.D. Overzicht per sporthal

De door het stadsdeel Zuid aangeleverde financiële gegevens geven de kosten en opbrengsten per sporthal weer. Volgens het stadsdeel zijn de kosten voor het groot onderhoud niet opgenomen in de kosten per accommodatie; de onttrekkingen van en toevoegingen aan de voorzieningen en reserves zijn niet in de aangeleverde cijfers opgenomen. Voor een volledig overzicht van de kosten per accommodatie is het noodzakelijk de kosten van de voorziening per jaar er bij op te tellen. Alle kosten die voor groot onderhoud zijn gemaakt komen uit de voorzieningen en zijn niet opgenomen in het aangeleverde overzicht per sportaccommodatie.⁷⁶

In de doorbelasting van kosten aan de sportaccommodaties is de centrale overhead van het stadsdeel opgenomen, de doorbelasting van de afdeling zelf maar ook de financiële adviseurs, de directeur en het dagelijks bestuur en huisvesting. De afdeling Sport heeft enige twijfels ten aanzien van de doorbelasting van de kosten van de afdeling Vastgoed. Er zijn geen doorbelastingen van de centrale stad.⁷⁷

Volgens het stadsdeel worden wel alle opbrengsten bij de sporthallen geboekt en zijn er geen opbrengsten die bij een ander organisatie onderdeel terecht komen.

6.4.4 Conclusie financiën

Wij concluderen met betrekking tot de financiën van de sportaccommodaties het volgende:

“Stadsdeel Zuid voldoet voor een groot deel aan toetsaspect 3.1(overzicht van de kosten en opbrengsten per sportaccommodatie)”

- Aan toetsaspect 3.1.A wordt voor een groot deel voldaan door het stadsdeel; er is een overzicht van de kosten en opbrengsten op het totale niveau van de sportparken. De kosten bij de sportparken zijn niet volledig; de kosten van het groot onderhoud van sportparken zijn niet opgenomen in de kosten per sportpark.
- Aan toetsaspect 3.1.B wordt voor een groot deel; een overzicht van de kosten en opbrengsten per sportpark zijn beschikbaar. De kosten bij de sportparken zijn niet volledig; de kosten van het groot onderhoud van sportparken zijn niet opgenomen in de kosten per sportpark.

⁷⁵ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013.

⁷⁶ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013.

⁷⁷ Bron: interview rekenkamer met stadsdeel Zuid op 7 maart 2013.

- Aan toetsaspect 3.1.C wordt voor een groot deel voldaan door het stadsdeel; er is een overzicht van de kosten en opbrengsten op het totale niveau van de sporthallen. De kosten bij de sporthallen zijn niet volledig; de kosten van het groot onderhoud van sporthallen zijn niet opgenomen in de kosten per sporthal.
- Aan toetsaspect 3.1.D wordt voor een groot deel voldaan; een overzicht van de kosten en opbrengsten per sporthal zijn beschikbaar. De kosten bij de sporthallen zijn niet volledig; de kosten van het groot onderhoud van sporthallen zijn niet opgenomen in de kosten per sporthal.

6.5 Conclusie beleid en financiën stadsdeel

In de onderstaande tabel hebben we de conclusies ten aanzien van beleid en financiën samengevat.

Tabel 6.5 - Scores toetsaspecten Beleid en Financiën stadsdeel Zuid

Norm	Toetsaspect	Score
Beleid		
<i>Beleid sport algemeen</i>		
1. Er is een sportbeleid 2009-2012	1.1. Een sportnota voor de jaren 2009-2012 die is afgestemd met de centrale stad	1
	1.2. Is door het stadsdeel vastgesteld	1
<i>Beleid sportaccommodaties</i>		
2. Er is een beleidskader voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties	2.1. Geeft inzicht in basisvoorzieningen	
	2.1.A behoefte	3
	2.1.B Huidige kwaliteit	5
	2.1.C Beoogde kwaliteit)	5
	2.2. Heeft aandacht voor vorm van beheer/exploitatie	5
	2.3 Er zijn meerjaren onderhoudsplannen	
	2.3.A. voor sportparken	5
	2.3.B. voor sporthallen	5
Financiën		
3. Er is een overzicht van de totale kosten/opbrengsten beschikbaar en deze is per sportaccommodatie uitgesplitst	3.1. Overzicht kosten en opbrengsten 2012	
	3.1.A. - totaal overzicht sportparken	4
	3.1.B. - overzicht per sportpark	4
	3.1.C. - totaal overzicht sporthallen	4
	3.1.D - overzicht per sporthal	4

1 = slecht 2 = matig 3 = redelijk 4 = voldoende 5 = goed

Bijlage 1 – Overzicht met geraadpleegde documenten

Stadsdeel Nieuw-West

- Nota Demarrage – Sport in Slotervaart 2009-2012 (2009);
- Nota Sport- en beweegplan Geuzenveld-Slotermeer 2009-2012 (2009);
- Nota Sport- en Beweegplan stadsdeel Osdorp 2009-2012 (maart 2009).
- Uitvoeringskader Sport- en beweegplan 2009-2012 Geuzenveld-Slotermeer (kenmerk UVK d.d. 031109),
- Sportnota Sport ook meer in Osdorp – sportvoorzieningenbeleid 2006-2016, deelraadsbesluit van 27 september 2006
- Uitvoeringsplan sportparken stadsdeel Nieuw-West 2012 (in 2011 vastgesteld door de deelraad);
- Investerings- en onderhoudsplan Sportparken 2013-2014 (in 2012 vastgesteld door het dagelijks bestuur en geagendeerd voor de betreffende raadscommissievergadering van maart 2013)
- Nota Vastgoed Nieuw-West (2012)
- Vaststellen bedrijfsplan en oprichting Stichting Sportpark De Eendracht (Besluit dagelijks bestuur Nieuw-West, 3 april 2012
- Oprichten stichting sportcentrum Ookmeer (Besluit dagelijks bestuur Nieuw-West, 25 januari 2011)
- Exploitatieovereenkomst Sportcentrum Caland, maart 2008

Stadsdeel Noord

- Sportnota 2002-2005, Noord sport voort (geen datum)
- Sportnota 200-2012, Noord volop in beweging (geen datum)
- Toekomst voetbalverenigingen en sportaccommodaties (2011); diverse stukken en besluit deelraad
- Sportraad, Toekomst sportparken Amsterdam Noord (2011) en reactie stadsdeel Noord (2012)
- Voortgangsrapportages optimalisatie sportaccommodaties (2012)
- Vastgoedplan (Nota Vastgoedbeleid Amsterdam Noord (Rigo Research en Advies BV, 2007)
- Heroverwegingsplannen 2012-2014 (2011)
- Programmabegroting 2012
- Gegevens DMO (t.b.v. onderzoek door BMC 2012: Validatie gegevens begrotingen sport stadsdelen Amsterdam))
- Strategiebesluit sporthal Elzenhagen (2011)
- Uitwerkingen scenario's Elzenhagen (2012)
- Besluit deelraad toekomst voetbalverenigingen en sportaccommodaties (2012)
- Db-besluit optimalisatie sportaccommodaties (2012)
- Verslagen van geïnterviewde verantwoordelijke bij stadsdeel Noord (maart 2013)

Stadsdeel Oost

- Nota Sport en Bewegen Oost-Watergraafsmeer 2009-2012 (2009)
- Nota Sport- en beweegplan Zeeburg 2009-2012 (2009)
- Nota visie beheer exploitatie en ontwikkeling van sportaccommodaties in stadsdeel Oost (2012)
- Sportplan 2013-2016 stadsdeel Oost (2012)
- Beheer- en onderhoudsplan sportparken Oost-Watergraafsmeer (2007)
- Doelen Inspanningen Netwerk Sportstimulering 2012 stadsdeel Oost, uitvoeringsparagraaf van het Sportplan 2013-2016.

Stadsdeel Zuid

- Memo Tarieven verhuur Sportaccommodaties 2011-2012 (5 april 2011)
- Beleidsnota Vastgoed Zuid 2011-2015 (geen datum)
- Afspraken inzake tijdelijk beheer en exploitatie voormalig sportcentrum USC (geen datum)
- Notitie Sport in Systematiek (13 april 2011) inclusief bijlage 1 (knelpunten sportparken) en bijlage 2 (onderhoudskosten 2011 tot en met 2020 voor de sportparken)
- Notitie Sportbedrijf stadsdeel Zuid van Living Vision (26 juli 2012)
- Ambitiedocument Afdeling Sport Amsterdam stadsdeel Zuid (26 juli 2012)
- Sportnota 2013-2016 Beleid & uitvoering (26 oktober 2012)
- Gegevens DMO (t.b.v. onderzoek door BMC 2012: Validatie gegevens begrotingen sport stadsdelen Amsterdam)
- Programmabegroting 2012
- Verslagen van geïnterviewde verantwoordelijken bij stadsdeel Zuid (maart 2013)

Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

- Plan van aanpak exploitatie en beheer basissportvoorzieningen (26 november 2012, ambtelijk concept)
- Sportaccommodatieplan tot 2020, Deel 1 / Vraag- en aanbodanalyse basissportvoorzieningen
- Basissportvoorzieningen bijlage 1 gemeente Amsterdam
- Bepelingoverzichten Sportparken
- Sportplan 2009-2012 centrale stad
- Bestuursakkoord Sport 2003
- Concept Beleidsbrief Sportplan 2013-2016 centrale stad, mei 2012

Bijlage 2 – Overzicht met geïnterviewde en geraadpleegde personen

Tabel B.2.1 - Overzicht geïnterviewde en geraadpleegde personen

Persoon	Functie	Organisatie
Geïnterviewde		
Judith Kacen	beleidsadviseur sport	Stadsdeel Nieuw-West
Robert Cornelisse	vastgoedbeheerder	Stadsdeel Nieuw-West
Hans van Milligen	hoofd afdeling vastgoed	Stadsdeel Nieuw-West
Nico Wauben	teamleider vastgoed	Stadsdeel Nieuw-West
Betty Bijl	afdelingsmanager sport	Stadsdeel Noord
José Molenaar	adviseur afdeling sport	Stadsdeel Noord
Cathy Lake	financieel adviseur	Stadsdeel Noord
Hugo Hilgers	medewerker beleidsrealisatie	Stadsdeel Oost
Gerrit de Koe	teammanager buitenaccommodaties	Stadsdeel Oost
Ilan Stoelinga	senior adviseur financieel beleid	Stadsdeel Oost
Marijke Bouman	afdelingsmanager sport	Stadsdeel Zuid
Hella Hoetmer	coördinator kwaliteit en ondersteuning	Stadsdeel Zuid
Geraadpleegde		
Henk Stokhof	hoofd afdeling Sport	DMO

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

Frederiksplein 1
1017 XK Amsterdam

telefoon 020 552 2897
fax 020 552 2943
info@rekenkamer.amsterdam.nl
www.rekenkamer.amsterdam.nl